

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ - PUBLISHED BY UNWLA, INC.

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

„НАШЕ ЖИТТЯ”

Рік заснування 1944

СУА - неприбуткова організація

Засновник Українського Музею в Нью Йорку

UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

“OUR LIFE”

Published since 1944

Non-profit organization

Founders of the Ukrainian Museum in New York, N.Y.

РІК LXVIII

ЛИСТОПАД

Ч.11

VOL. LXVIII

NOVEMBER

№ 11

Україномовний редактор – Лідія Слиж
Англomовний редактор – Олесь Валло

Редакційна колегія :

Маріянна Заяць (з уряду) – голова СУА,
Марта Богачевська-Хомяк, Христя Швед, Марта Тарнавська,
Вірляна Ткач, Наталія Даниленко, Святослава Гой-Стром

Ukrainian-language editor – Lidia Slysh
English-language editor – Olesia Wallo

Contributing Editors:

Marianna Zajac – UNWLA President
Martha Bohachevsky-Chomiak, Christina R. Shwed, Marta Tarnawska,
Viriana Tkacz, Natalia Danylenko, Sviatoslava Goy-Strom.

„Наше життя” виходить раз у місяць (окрім серпня).
by Ukrainian National Women's League of America, Inc.,

“OUR LIFE” (USPS 414-660) is published monthly (except August)
203 Second Avenue, New York, N.Y. 10003 ISSN 0740-0225

ЗМІСТ – CONTENTS

Маріянна Заяць. Ділимося вітками да думками	1
Надія Волинець. Свіча пам'яті Маркіяна у Бережанах не згасає	3
Марія Осінська Полянська. Почесна членка СУА.....	5
Рома К. Дигдало. Почесна членка СУА	6
Лідія Білоус. Мої особисті спогади, враження та почуття з подорожі по Україні.(Закінчення).....	7
Лідія Слиж. Наші духовні обереги. (Інтерв'ю).....	10
Our Cover Artist/Наша обкладинка	12
Marianna Zajac. Sharing Thoughts, Views & News.....	13
Martha Bohachevsky-Chomiak. UNWLA, UCU and an Endowed Gender Studies Program	15
Ravlo Makiyenko. The Unknown Genocide	19
Валентина Чудовська. День союзняки Округи Нова Англія.....	22
Ніна Василькевич. Загальні збори 45-го Відділу СУА, Округа Дітройт ..	22
Marusia Kvit-Flynn. A Glorious Day for Lesya	24
Daria Nowakiwska Lissy. Delaware Remembers Chornobyl Victims	25
Люба Білозір-Баран. Вітаємо з Ювілеєм	26
Відійшли у Вічність.....	27
Оксана Шараневич. Шана Великій Людині.....	28
Ihor Magun. The Generic Medication Dilemma.....	29
Пожертви	30, 32, 33
CFC.....	31
Христя Швед. Перша парасоля.....	34
Наше харчування	36

- The Editorial Board does not always share the point of view of the author.
- The author is responsible for the accuracy of the facts in the article.
- Unsolicited manuscripts will not be returned.
- The editor reserves the right to shorten submissions and make grammatical corrections.
- PLEASE NOTIFY US OF ADDRESS CHANGES PROMPTLY** – there is no charge.
- There is no charge for **MEMORIAL NOTICES** and the photographs with them.
- Please note that the deadline for all **ARTICLE** submission is the **10th of each month**.
- Authors are requested to include a telephone number with manuscripts to allow us to acknowledge submissions and verify information.

На обкладинці: Лариса Мартинюк. *Пам'ятаємо.*
On the cover: Larysa Martyniuk. *Remembering.*

Підписано до друку ?? жовтня 2011 р.
Маріянна Заяць, голова СУА.

Periodicals Postage Paid at New York, NY and at additional mailing offices.(USPS 414-660) Postmaster: send address changes to: "OUR LIFE", 203 Second Ave., New York, NY 10003

© Copyright 2010 Ukrainian National Women's League of America, Inc.

Друковано в COMPUTOPRINT CORP. 1360 Clifton Ave #402, Clifton, NJ 07012
Tel.. (973) 574-8800 Fax: (973) 574-8887 email: computopr@aol.com

Адміністрація:

Our Life Administration
203 2 Avenue 5th Floor
New York, NY 10003-5706

Tel.: (212)533-4646

office@unwla.org

Адміністратор – Оля Стасюк

Канцелярійні год.: Вівторок, середа, четвер – 11 – 7

Administrator: Olha Stasiuk

Office hours: T. W. Th. – 11 a.m. to 7 p.m.

\$3 Один примірник / Single copy

\$40 Передплата в США (не член СУА) / Annual subscription in the USA for non-members

\$50 В країнах поза межами США / Annual subscription in countries other than USA

Членки СУА одержують „Наше життя” з оплатою **членської вкладки** через відділ. **Передплатникам** висилається пригадка про відновлення передплати.

Our Life magazine is included in UNWLA member annual dues, payable through the member's branch. **Subscribers** are sent renewal letters.

ДІЛИМОСЯ ВІСТКАМИ ТА ДУМКАМИ...

Що спонукає людей до волонтерства, чи то в рамках організації, чи особно? Що мотивує їх віддавати свій час, гроші і талант? Як стають волонтерами і як ними залишаються? Головне питання: чому? Кожен має свою причину, але часто люди приєднуються до громадських організацій, бо це відповідає їх особистим потребам: допомагає знайти товариство, відчутти приналежність або досягнути якоїсь іншої особистої мети. Тим не менш, найсильнішою мотивацією бути відданим певній справі є віра у спільну мету. Коли люди вірять у «справу», їх мотивація буде надзвичайно сильною, навіть якщо це вимагатиме великої особистої пожертви. Люди стають добровольцями, бо вважають, що справа, яку вони роблять, має певне значення. Це і є нашою метою, щоб кожна членка нашої організації по-справжньому вірила в нашу спільну справу.

Але як можна пояснити те, що дехто стає добровольцем поза своєю громадою? У таких випадках визначена мета повинна бути більш глобальною, більш універсальною. Прикладом цього є лікарі Геннадій Фузайлов і Даніель Дрісколл із організації Doctors Collaborating to Help Children, Inc. (Лікарі співпрацюють заради дітей). Ці віддані лікарі надають допомогу українським дітям з опіками від 2005 року, починаючи від випадку з Настею Вівчар, за станом якої вони продовжують стежити. (СУА відіграв важливу роль у кампанії зі збору коштів для цієї дитинки). На сьогодні, ці лікарі допомогли пройти лікування у Шрайнер госпіталі десятьом пацієнтам з України, організувавши перевезення і житло, знайшовши для цього спонсорські кошти, а також надаючи постійну підтримку цим пацієнтам, інформуючи їх про стан здоров'я та відповідаючи на будь-які інші повсякденні питання, пов'язані з перебуванням у чужій країні. Як уже повідомлялося у попередньому числі «Нашого життя», СУА встановив партнерські стосунки з Doctors Collaborating to Help Children і з головою цієї організації д-ром Фузайловим, який працює над оновленням системи лікування пацієнтів опікового відділу разом з д-ром Василем Савчином, головним лікарем опікового відділу

Львівської лікарні №8. Доктор Савчин, з ініціативи д-ра Фузайлова та фінансової підтримки Української медичної асоціації Північної Америки, відвідав Бостон (Масачусетський госпіталь та лікарню Шрайнерз). Візит тривав від 14 до 27 вересня, і д-р Савчин мав можливість побачити методи лікування пацієнтів з опіками у лікарнях, які належать до найкращих у цій країні. Він також зробив декілька презентацій для лікарів та інтернів Масачусетського госпіталю, розповівши про практики, що використовуються сьогодні в Україні, але є давно забутими в США. У п'ятницю 23 вересня громада Бостона (яка щедро забезпечує проживання сім'ям пацієнтів, що потрапляють до Шрайнерз) організувала зустріч для лікарів Фузайлова, Дрісколла і Савчина. Щоб взяти участь у цьому заході і передати цим відданим справі лікарям грамоти СУА, я також відправилася в Бостон.

Але повернемося до нашого питання: чому лікарі, які не мають українського коріння, докладають величезні зусилля і жертвують своїм родинним часом для допомоги українським дітям? Коли ми їх про це запитали, вони не знайшли відповіді. Я дозволю собі відповісти за них – справа у їх людяності, співчутті та ідеалах. І це їхня «справа». Ми їм щиро дякуємо і обіцяємо надалі допомагати, коли і чим зможемо!

В момент написання цієї статті ми готуємося презентувати Головній управі СУА (14 – 16 жовтня) плян проекту впровадження посади лектора з гендерних студій в Українському католицькому університеті, який було підтримано голосуванням на ХХІХ Конвенції СУА. Як пише д-р Богачевська-Хом'як, УКУ є «незалежним університетом, він дає освіту усім студентам, він не проповідує католицизм, але таки спонукає мислити в межах етичних норм.» І тому ця програма буде ефективною: до неї матимуть доступ представники всіх релігійних і етнічних груп.

В ці дні Марта Коломиєць, директор програм та комунікацій Української католицької освітньої фундації, є саме у Львові, де вона обговорює деталі з адміністрацією та викладачами УКУ, щоб знайти найкращу можливість для впровадження курсу лекцій

уже навесні 2012 року. Цей проєкт є надзвичайно захоплюючим для СУА, він виводить нашу співпрацю з українськими освітніми закладами на новий науковий рівень. Детальніша інформація з'явиться у «Нашому житті» наступного місяця.

Д-р Василь Савчин з членами Головної Управи СУА в Нью Йорку. Зліва: Лідія Служ, Ірина Рудик, Маріянна Заяць, д-р Василь Савчин, Дарія Дроздовська, Уляна Зінич.

5-го жовтня у приміщенні УККА/СУА в Нью Йорку відбулася робоча зустріч-вечеря провідників української громади Нью Йорку і президента Світового Конгресу Українців Євгена Чолія. В ході цієї зустрічі президент розповів про поточні проєкти СКУ в країнах поселення українців, а також в Україні. Одним з основних напрямів є питання порушень прав людини, з якими зустрічаються українські громади в різних країнах: Грузії, Словаччині, але особливо в Росії. Іншим важливим та нагальним

питанням є закриття телеканалів у Харкові. Три опозиційні телевізійні канали були зняті з етеру за суперечливих обставин, що дало повід активістам скаржитися, що у другому за величиною місті України немає телеканалів, які б могли критично висвітлювати діяльність пропрезидентської міської влади. Якщо це відповідає дійсності, то свобода слова, в дано-

му випадку, свобода преси в Україні зазнає утисків. Згідно зі Статутом СУА, ми захищаємо ці свободи і підтримуємо право громадян України на ці свободи. На заклик президента Чолія, СУА буде висловлювати свою стурбованість подіями і звертатися до відповідних сторін.

Нижче подаю короткий огляд діяльності Екзекутиви за минулі кілька тижнів:

- 8 вересня** – голова СУА і фінансова секретарка Рома Шуган прийняли участь у святкуванні 20-ої річниці незалежності України, що відбулося в Українському Інституті Америки в Нью Йорку за сприяння Постійного представництва України при ООН, Генерального Консульства України в Нью Йорку та Українського Конгресового Комітету Америки.
- 11 вересня** – голова СУА, вільна членка Віра Кушнір та голова Контрольної комісії Оксана Фаріон взяли участь у святкуванні 20-ої річниці 95-го Відділу СУА в Кергонксоні, Нью Йорк.
- 12 вересня** – Ліда Білоус, заступниця голови СУА для справ зв'язків взяла участь у засіданні-телеконференції Крайового Комітету США для визнання Голодомору геноцидом.
- 17 вересня** – засідання Екзекутиви СУА в Нью Йорку.
- 23 вересня** – голова СУА була присутня на прийнятті на честь д-ра Геннадія Фузайлова і Даниеля Дрісколла із Doctors Collaborating to Help Children та д-ра Василя Савчина, головного лікаря Дитячого опікового відділу Львівської лікарні №8, що відбулося в Бостоні. Як знак визнання їх праці, СУА нагородив цих лікарів, які стали нашими партнерами у новій програмі суспільної опіки, грамотами.
- 24-25 вересня** – візит доктора Савчина до Гантера і на Союзівку, подорож по Нью Йорку і сніданок з представниками СУА в Нью Йорку.
- 1 жовтня** – збори-телеконференція Управи Українського Музею.
- 3 жовтня** – збори-телеконференція Екзекутиви Управи Українського музею.
- 5 жовтня** – голова СУА прийняла участь у щомісячних засіданнях Окружної Управи Нью Йорку і у робочому обіді з президентом Світового Конгресу Українців Євгеном Чолієм.

**МИ БАЖАЄМО УСІМ НАШИМ ЧИТАЧАМ
РАДІСНО ПРОВЕСТИ ЧАС ІЗ СІМ'ЄЮ ТА ДРУЗЬЯМИ, СВЯТКУЮЧИ ДЕНЬ
Подяки – СКОРИСТАЙТЕСЬ НАГОДОЮ ВИСЛОВИТИ ВДЯЧНІСТЬ І
ПРОЯВИТИ ТУРБОТУ ПРО ДОРОГИХ ДЛЯ ВАС ЛЮДЕЙ!**

Голова СУА, Маріянна Заяць.

До 200-річчя

МАРКІЯНА

ШАШКЕВИЧА

(1811 – 1843)

- ❖ Український письменник, поет – зачинатель нової української літератури в Галичині, священник УГКЦ, культурно-громадський діяч.
- ❖ У 1836 р. Шашкевич опублікував брошуру «Азбука і Abecadlo», спрямовану проти спроб заведення в українській мові латинської абетки.
- ❖ Переклав частину «Слова о полку Ігоревім» та Святого Письма (Євангеліє від Матея і Йоана) на народну мову.
- ❖ Написав першу «Читанку» в українській мові для малих дітей.

СВІЧА ПАМ'ЯТІ МАРКІЯНА У БЕРЕЖАНАХ НЕ ЗГАСАЄ

Годинник на Бережанській ратуші саме відбивав друге десятиліття місцевої гімназії, як до міста підкотив візок із 14-літнім хлопцем із Підлісся. Рідне батькове обійстя на Золочівщині не сходило з думки: хотілося ще затриматися з братами, погрітися маминим теплом, але наука кликала в дорогу.

Маркіян Шашкевич уже запізнав гімназійних студій у Львові, а тепер родинним рішенням треба було продовжувати навчання у цьому маленькому містечку. Втішало те, що Бережанська гімназія у 1825 році була на доброму рахунку та й містечко було гарно положене і дешево для проживання.

Чотири роки збігли в науці, в молодечих мріях, в походах до замку і Монастирка, на Сторожисько і Золоту Липу. Як твердять у своїх легендах-переказах бережанці, саме на річці Золота Липа явилася мрійливому Маркіяну Шашкевичу русалка, образ якої у 1837 році і дав початок його альманаху «Русалка Дністровая».

З гімназії життєвий шлях простелився Маркіянові знову у Львів – в духовну семінарію, де зустрів своїх однодумців Я. Головацького, І. Вагилевича і з якими створив гурток «Руська трійця». Вони обговорювали питання відродження мови, культури, пробували писати власні твори і впорядкували рукописну збірку «Син Русі», яка збереглася до наших днів і в 1995 році була опублікована.

За спогадами Я. Головацького, у своїх ровесників М. Шашкевич пробудив національну самосвідомість і одухотворив їх духом «руського» патріотизму, демонструючи своїми поезіями приклад ізразок творів, писаних народною мовою. У 1834 році Шашкевич і гуртківці упорядкували для друку другу збірку, «Зоря», з епіграфом «Світи, зоре, на все поле, закінь місяць зійде». І хоча цензура заборонила її появу на світ, та не вбила молодечого ентузіазму, одержимості творити літературу рідною мовою. Шашкевич і його побратими упо-

рядковують альманах «Русалка Дністровая», шукають кошти: основну суму вніс директор головної школи в Коломиї, палкий поборник літературного відродження в Західній Україні Микола Верещинський, про якого із вдячністю згадує в передмові Шашкевич. Решту – 20 дукатів – дав Маркіян Шашкевич, позичивши їх у священника І. Авдиківського (на той час це була чимала сума) і передають на друк у Будим (тепер Будапешт).

У 1837 р. «Русалка Дністровая» – фольклорно-літературний альманах, перша книжка народною мовою на теренах південно-західної України, написана українським алфавітом являється світові тисячним тиражем. Лише двомстам примірникам вдалося перетнути кордон на Україну (решті судилося

Веснівка

*Цвітка дрібная
Молила неньку,
Весну раненьку:
"Нене рідная!
Вволи ми волю –
Дай мені долю,
Щоб я зацвіла,
Весь луг скрасила,
Щоби я була,
Як сонце, ясна,
Як зоря, красна,
Щоби-м згорнула
Весь світ до себе!.."
"Доню, голубко!
Жаль мені тебе,
Гарная любко;
Бо вихор свисне,
Мороз потисне,
Буря загуде, –
Краса змарніє,
Личко зчорніє,
Головоньку склониш,
Листоньки зрониш,
– Жаль серцю буде".*

чекати «Весни народів» 1848 року, щоб покинути ув'язнення в підвалах митниці), але і їх голосу вистачило, аби відкрити нову епоху в національно-культурному житті Західної України.

Іван Франко назвав «Русалку Дністрову» «явищем наскрізь революційним», академік Олександр Білецький – «документом великого суспільного й історико-літературного значення», сміливою заявкою західних українців «про своє існування, про свою національну гідність. Ця скромна книжка — подвиг, про який не забуває український народ».

Витоки цієї нев'янучої пам'яті сягають у 1893 рік, коли з ініціативи товариства «Просвіта» тлінні останки Поета-Будителя перенесено на Личаківський цвинтар до Львова з Новосілок, де він був священиком і помер від туберкульозу 7 червня 1843 року.

У Бережанах 31 травня 1893 р., як повідомила 2 червня газета «Діло», з нагоди 50-річчя відходу Маркіяна у вічність, «питомці руської бурси устроїли вечорниці». Зібраних привітав катехит гімназії Михайл Соневицький і зазначив, що «вечорниці свідчать о патріотичному вихованню молодіжці в бурсі. Як з того слідно, пісня Маркіянова не прогомніла марно, молодіж йде за заповітом, і можна надіятися, що гімназія Бережанська буде плекати і далі таких тямущих синів Русі».

І справді плекала, бо в 1906 році вони ініціювали на відзначення 100-ліття гімназії у церкві св. Трійці встановлення пам'ятної таблиці: «Першому народному поету Галицької Русі, бувшому ученику тутешньої гімназії».

Гімназійна молодь при співучасті місцевої інтелігенції, духовної і світської, міщан, селян влаштувала 17 листопада 1911 р. відзначення сотих роковин від дня народження Маркіяна Шашкевича. З цієї нагоди 1 жовтня відбувся у Бережанах перший окружний Січовий здиг.

Та звіялися на суспільно-політичному небосхилі України сумні вітри, забравши з собою пам'ятники Маркіянової причетності до Бережан, включно з таблицею, трьома будинками, де він проживав, але не стерли з пам'яті бережанської інтелігенції Маркіянового духа.

Уже в 1980 році в краєзнавчому музеї з'являється його погруддя у виконанні львівського скульптора Д. Крвавича. У 1984 р. експозиція новоствореного музею книги відкривалася його живописним портретом «Дайте руки, юні други» (худ. Т. Серветник); в 1993 р. тут облаштовують Шашкевичівський зал (завдяки меценату з Чикаго д-ру Романові Смику). У 1987 р. на ратуші, колишній гімназії, де вчився поет, встановлюють пам'ятну таблицю до 175-річчя від дня уродин. У 1998 р. обласний краєзнавчий музей повертає до Бережан мармурову таблицю Поета з 1906 року. У музеях міста відбуваються Шашкевичівські читання за участю науковців Львова і Тернополя, у школах – Шашкевичеві уроки.

Плекаючи квітку пам'яті Великому Пробудителю національного духу в своєму місті, бережанці – вчителі, музейники, учні, учасники хору церкви св.Трійці не минають нагоди вклонитися Шашкевичівським місцям на Золочівщині, в Підлиссі, Львові, на Личаківському цвинтарі, затаїти подих перед оригіналом "Русалки Дністрової" у музеї Маркіяна, втамувати жагу літньої спеки з колодязя студененького в Підлиссі, де "дуб воду тягне", а чи помолитися перед величним Хрестом на Білій Горі.

Сьогодні над Бережанами знову витає ювілейний настрій. Щойно повернулися з пішого походу на Білу Маркіянову гору (с. Білий Камінь Золочівського р-ну) група шанувальників поета на чолі з краєзнавцем і дослідником Маркіянової величі Миколою Процівим, вже читають у музеї книги коректуру збірника «Бережанці у вінок Маркіянові Шашкевичу», виготовляється штем-пель на спецпогашення конверта з портретом Маркіяна, на 30 листопада готується святочна академія, яка розпочнеться з порога ратуші.

Як і 186 років тому бережанські куранти в наповнять площу Ринок своїм передзвоном. У їх мелодії до нас озветься заповітна поетова мрія:

«Дайте руки, юні други, Серце к сердцю най припаде, Най цезають тяжкі туги, Ум, охота най засяде. Разом, разом, хто сил має, Гоніть з Русі мраки тьмаві, зависть най нас не спиняє, Разом к світлу, други жваві!»

Надія Волинець

НАГОРОДИ ХХІХ-ої КОНВЕНЦІЇ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

МАРІЯ ОСІНСЬКА ПОЛЯНСЬКА Почесна членка СУА

Марія народилася у грудні 1938 році у Варшаві (Польща) у родині українських патріотів Наталії (з дому Стефанів, родом з Коломиї) та Віктора Івановича Осінського родом із Полтавщини. У сім'ї Осінських вже були дві дочки Таїсса та Анна.

На початку Другої світової війни, у 1939 році родина Осінських з допомогою брата матері, Гната Стефаніва, виїжджає з Варшави до Загочев'я на Лемківщину. Тут у травні 1940 помирає батько, залишивши дружину з трьома малими дітьми. Буревій Другої світової війни продовжується, – втеча на Захід, опиняються в Німеччині. В 1945 році переселяються до таборів для біженців, останньо в Ельванген, де Таїсса вийшла заміж за Володимира Децика.

У 1949 році мати з двома малими дочками Анною та Марією іммігрує до США, спочатку через Бостон до Амстердаму, опісля до Філядельфії, де мати знаходить працю. З огляду на те, що праця вимагала проживання з родиною працедавців, дівчата були віддані під опіку Сестер Василянок, де навчалися.

Марія проживала у сиротинці Сестер Василянок, опісля в їхній Академії на Фокс Чейзі. Коли мати влаштувалася в Нью-Джерзі, Марія переїхала до Ньюарку де, де здобула середню освіту у школі Art High-

school. Згодом мати виходить заміж за Василя Кириловича Чапленка і родина переселяється до Брукліна, Н. Й. Тут Марія студіює у Бруклін Коледжі, бере активну участь у Пласті, а її мати в Союзі Українок Америки.

У 1964 році Марія виходить заміж за Богдана Полянського та вертається на постійне проживання до Нью-Джерзі. У подружжя Полянських троє дітей – Одарка, Богдан та Петро. Коли діти були у шкільному віці, Марія працювала професійно на державній посаді і нещодавно вийшла на заслужену пенсію. Сьогодні Марія та Богдан Полянські втішаються двома внуками та шістьма внучками.

Слідами матері, Почесної членки СУА Наталії Чапленко

У 1964 році Марія стає однією із засновниць молодечого 86-го Відділу СУА в Мейпелвуді, Н. Дж. У роках 1969 та 1989-1991 була головою, опісля обирається на різні пости в управі відділу. Згодом Марія активізує свою діяльність в Окрузі Нью-Джерзі, спершу як організаційна референтка. У 1988 році засновує 98-ий Відділ СУА в центральній частині штату Нью-Джерзі, до якого тепер належить. Обиралася головою Окружної Управи Нью-Джерзі (1992-1994 та 1998-2000 рр.), є Почесною головою Округу Нью-Джерзі.

З рамени Округу Нью-Джерзі бере активну участь у конвенціях СУА, NJ General Federation of Women's Clubs та в 1998 році у крайовій конвенції Генеральної Федерації Жіночих Клубів США в Нью-Орлінс, Луїзіана. У роках 1981-1984 була членом Статутової Комісії СУ А. Від 1999 до 2005 року – член Управи Українського Музею в Нью-Йорку. Була членом делегації СУА на Конгресах СКУ в 2003 та 2008 роках.

Від 1981 до 2002 року входила до складу Комісії Стипендій СУА. В 2002 р. на конвенції СУА обрана референткою стипендій Головної Управи СУА, яка включає Стипендійну Акцію СУА. На цьому посту працює понині.

НАГОРОДИ ХХІХ-ої КОНВЕНЦІЇ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

РОМА К. ДИГДАЛО Почесна членка СУА

Народилася на Лемківщині у 1929 р. в родині священика о. Романа і Марії Коцюмаків. Опісля родина переїхала на Бойківщину. В 1944 р. покинули рідну землю і подалися на еміграцію. Після війни родина опинилася у таборі втікачів у Швайнфурті, а опісля в Ашафенбурзі. Тут закінчила гімназію. У 1946 р. вступила до Пласту, була гуртковою і курінною.

В 1949 р. переїхала до Америки і жила в Нью Йорку. В 1950 р. одружилася з Володимиром Дигдало. У 1953 р. молоде подружжя перебралося на постійне місце проживання до Детройту, де народилося троє дітей: Андрій, Христя і Павло. Коли діти пішли до школи, почала вчитися і я.

До СУА вступила у 1957 році і стала членкою 63-го Відділу. У 1961 р. увійшла до Окружної Ради. Декілька років була секретарем, виховною та культосвітньою референткою, відтак заступницею голови та головою Окружної Управи (1976 – 1979 рр.) Працюючи культосвітньою референткою, виготовила навчальну програму на один тиждень для клас К-6 публічної школи у Волдлаке. Там відбувався „Український тиждень”, на закінчення якого під час вечері для батьків була поставлена сценка „Ріпка”.

Ставши членкою Окружної Ради в 1961 р., увійшла до Будівельного комітету округи, який влаштував пікніки, проводив збірку фондів, брав участь в українських

фестивалях над рікою. Там же відбувалися виставки укр. народного мистецтва, за які я відповідала. Як назбиралось 60 тис. дол., Окружна Управа, головою якої я була, вирішила закупити землю під будову для старших та домівки Округи Детройт. Коли корпорація і Українське Село відкупили від нас землю, в окрузі лишилося 120 тис. доларів чистого капіталу для купівлі власної домівки.

Окрім цього, я двічі була головою 76-го Відділу СУА (1974 – 76 та 2004 – 2010). Під час обох каденцій влаштувала багато різних імпрез для цілої української громади.

У 1966 р. закінчила школу і працювала бібліотекарем у публічній школі. Магістерку з бібліотекарства здобула 1971 р. Після виходу на пенсію у 1996 р. ще три роки працювала бібліотекарем в школі Непорочного Зачаття безплатно. Увесь цей час брала активну участь в різних громадських організаціях: голова Патріархального Товариства (1989 – 96), де в основному займалася придбанням фондів для УКУ у Львові; голова Укр. Культурної Фундації, метою якої було втримання вивчення укр. мови у Вейн Університеті. У 1991 р. заснувала Товариство Прихильників Народнього Руху України і Фонд Допомоги Дітям Чорнобіля. Ставши його головою, ми висилали пачки з одягом та ліками, збирали фонди в громаді і висилали до Головної Управи СУА. Була членом управи метрополітального відділу УАКРади від початку її заснування та членом Головної Управи. Репрезентувала УАКРаду у СКУ та на IV Всесвітньому з'їзді українців у Києві. Від 1978 року член Дирекції кредитівки „Самопоміч”. Була членом багатьох громадських комітетів: комітет 1000-ліття Хрещення України, комітет 2000-ліття народження Христа, де відповідала за програму і організувала величаву виставку ікон. Член Детройтського Деканального комітету, член комітету придбання фондів на Католицький собор у Києві та член комітетів різних імпрез в громаді, де влаштувала багато цікавих імпрез, як концерт Ніни Матвієнко, виступ театру зі Львова та багато інших.

Життя проходить дуже швидко...

МОЇ ОСОБИСТІ СПОГАДИ, ВРАЖЕННЯ ТА ПОЧУТТЯ З ПОДОРОЖІ ПО УКРАЇНІ

(Закінчення)

Д-р Савчин дійсно має богом обдаровані руки і творить чуда, особливо в таких обставинах, в яких він мусить працювати. Розмовляючи з медсестрами, я зрозуміла, що кожний вважає великим привілеєм працювати з доктором Савчином.

Відтак ми поїхали до «Сейбр-Світло». Благодійний фонд «Сейбр-Світло» від 1990 року забезпечує бібліотеки, навчальні та наукові установи всієї України фаховою та довідковою літературою з усіх галузей знань. Фонд одержує літературу від фонду «Сейбр» (м. Кембридж, штат Массачусетс, США), який налагодив співпрацю з понад 200 видавництвами Америки. Плідні контакти фонду з багатьма установами української діаспори сприяли поверненню в Україну наукового доробку та численних культурних цінностей. За моєю ініціативою ще в 1990 році Союз Українок Америки став партнером фонду. Я навіть створила фонд „Книжки в Україну” при СУА.

Нас вітали Святослав Сергійов і Роман Бень, давні працівники «Сейбр-Світло». Вони якраз розвантажували новий 20-тонний контейнер книжок. Наша голова СУА дуже зацікавилася цим фондом і не могла зрозуміти, чому після мого відходу з Екзекутиви СУА такий корисний проект був занедбаний. Між іншим, «Сейбр-Світло» знаходиться поблизу нової будівлі УКУ. Імпозанті споруди.

Звідти ми поїхали на приватну благородну місію. Наш дуже близький друг Богдан Лехман мав наступного дня перебути дуже важку операцію. Кожен з нас неодноразово чув про ті чуда, які творить і до цього часу

творить Священномученик Миколай Чарнецький. Я знаю, як глибоко Неля і Богдан вірять у чудотворні сили Блаженного Миколая Чарнецького. Неля мене попросила, щоб я поїхала до церкви, де спочивають тлінні останки єпископа, помолитися за успішну операцію. Без сумніву, я хотіла ту просьбу виконати. Повідомила своїх подруг по подорожі і вони також прилучилися до молитви. В церкві св. Йосафата ми відмовили молитву за здоров'я нашого друга. Я вписала прохання в книгу і замовила Богослуження на день операції. Читаючи в церкві короткий життєпис, довідуюся, що від арешту у Львові в квітні 1945 р. до звільнення в 1956 р. єпископ Чарнецький відбув 600 годин допитів і катувань, побував у 30-ти різних в'язницях і таборах. Незважаючи на фізичні та душевні страждання, владика завжди знаходив слова потіхи для спів'язнів, духовно підтримував їх, кожного знав на ім'я. Не дивно, що до Нього завжди горнулися нещасні, бо знаходили розраду. Владика Миколай завжди відзначався великою пильністю і добротою – Святий Дух діяв у його душі, яка завжди була відкрита Його натхненню і Йому послужна.

Богдан перебув ту операцію, і я свято вірю, що за нього обстоював перед Господом Богом Блаженний М. Чарнецький.

Наступних три дні відбувалися Річні наради СФУЖО. У Львівську Політехніку зїхалися представниці українських жіночих організацій діаспори з цілого світу, навіть з Австралії. Переважно прибули молоді жінки з так званої «трудова хвиля» (четверта хвиля). Розмовляючи з ними, дізнаємося, що діаспорні проблеми однакові, тобто, як зберегти в молоді українську мову, народні звичаї і т. п.

Як приємно було відчутти, зустрічаючись з жінками з різних куточків світу й України, що українці – це одна велика родина. Ми обідали разом при довгих столах. Взаємно знайомилися. Питаюся в однієї групи, яка сидить напроти мене, звідки вони.

**...ЄПИСКОП
ЧАРНЕЦЬКИЙ
ВІДБУВ 600
ГОДИН ДОПИТІВ І
КАТУВАНЬ,
ПОБУВАВ У 30-
ТИ РІЗНИХ
В'ЯЗНИЦЯХ І
ТАБОРАХ .**

– Зі Львова.

– А я з Америки, живу у Флориді.

Ми розговорилися, знайшли спільних знайомих: Лїду Белендюк, Олю Кобзар (проживають на Флориді), оперну співачку зі Львова Аню Бачинську, яка живе в Нью-Йорку.

Такі розмови часто бували. Жінки хотіли фотографуватися зі мною, бо я з Америки і маю надзвичайну вишиванку. Через мою сорочку я мала нагоду заізнати чимало жінок, прекрасну Тетяну з Києва, з якою, напевно, будемо дружити. Наші серця з'єдналися. З Рівне розповідали мені такі прикрі події, які тепер відбуваються там.

– Нас далять. Кажуть, хочеш любити Україну, чи хочеш мати роботу?

В моїх очах сльози...

Одним з найзворушливіших моментів була стріча з Атеною Пашко, Почесною головою СУ та першою головою відродженого СУ. Тримаючись мене, оповідає мені про інсульт в очі. Дивлюся в те каламутне око і бачу перед собою людину, яка за свій нарід перетерпіла і дальше терпить страшні переживання і страждання. Незважаючи на те, що вона фізично делікатна, психічно й умово не зломана.

По закінченні форуму ми піхотою повертаємося до центру міста. До нас долучилися Атена Пашко і Алла Дебелюк. По дорозі переходимо попри тюрму Лонцького, тепер Національний музей-меморіал пам'яті жертв окупаційних режимів, які панували на нашій Батьківщині. Атена Пашко стає напроти тої в'язниці перед пам'ятником жертвам комуністичних злочинів, котрий був зведений 1997 р., і починає нам оповідати, як там сидів і тримав голодівку її чоловік В'ячеслав Чорновіл. Її також арештують з невідомих причин і провадять у в'язницю. В той же час, коли її провадять коридором, випроваджують закованого її чоловіка. Очима між собою розмовляють. Вона дальше оповідає, що це було навмисне зроблено, щоб зламати їхній дух. Минаючи її, він наказує, щоб не піддалася. Ми всі стоїмо на вулиці, дивлячись на цю феноменальну жінку, і нестримні

сльози, як ріки, течуть по наших лицьях. Навіть в цю хвилину, коли описую цю сцену, наvertsаються на очі сльози.

Пригадую собі, як в 1990 році Атена приїхала до Америки на Конвенцію СУА, і ми всі разом з новообраною головою Марією Савчак, ще молоді, бавилися, співали і танцювали. Та сила ще до тепер тримає Атену Пашко. «Не буде перебільшенням сказати, що незалежність країни здобута завдяки боротьбі, героїзмові, невтомній праці, жертвності українського жіноцтва. На українок покладається важлива державотворча місія. Ми здолаємо усі труднощі! Запорукою цього мають стати організованість, мудрість і єдність патріотичних українських жіночих організацій!» – Так вона наголосила на жіночому форумі.

На другий день почалися формальні святкування 90-ліття СУ, організовані Львівським відділом. Приїхали автобусами союзнянки з передмість Львова, як рівнож зі сіл. Грає оркестра. Ми стаємо в колони разом з тими жінками. Уявіть, як вся ця урочиста, барвіста колона прямує вулицями міста до Проспекту Свободи і до Львівської опери. Не кожному пощастить побачити таке розмаїття та красу українського вбрання. Люди щиро вітають, декотрі старші зі сльозами, славлять Україну та її жінок. Серцещипаючі хвилини.

Мені тяжко повірити, що я тут, у Львові, на своїй вільній Батьківщині і чуюся вдома. Я тут приналежна, моє серце і кров, яка мене живить – це українська кров. Люди товариські, підступають до мене, а я до них. Тішуться і дякують, що ми не забули про наш край. Не раз дивуються, як скажу, що я виростала в Америці. „– Але Ви так гарно розмовляєте українською мовою”. Мені надзвичайно приємно почути такі компліменти.

В оперному театрі на честь Союзу Українок був даний чудовий концерт. І тим закінчилося наше перебування у Львові. З піднесенням українським духом і тяжким серцем ми мусіли попрощатися зі Львовом. В неділю, 21-го ми відлітаємо о 6-ій ранку до

Києва на відкриття Річних зборів СКУ. Ледве встигли розташуватися в нашій квартирі, як вже треба гнати на відкриття нарад. Київ – не Львів, де майже всюди можна ходити пішки. Щоб дібратися до Києво-Могилянської Академії, де відбувалися наради, ми мусіли видряпатися по високій горі вул. Тарасівської до станції метро, два рази змінити метро і ще пройти яких 6 довгих вулиць до Культурного Центру. Після реєстрації, шукаючи місце в залі нарад, з-під ока бачу приятеля з Америки і сусіда з Флориди Богдана Футея. Мала українська родина!

24-го серпня. 20 річниця незалежності України! В Києві відбувалися різні походи, зібрання і демонстрації. Ми бачили зібрання біля пам'ятника Шевченка. Кольорові прапори заклики до з'єднання проти тоталітаризму. Я спілкувалася з різними людьми. Більшість почувалися українцями і розмовляли українською мовою. Раптом

З ліва на право :Уляна Зінч, Ліда Білоус, В'ячеслав Білоус- депутат Верховної Ради, другого скликання- з дружиною і онуком, Марянна Заяць. Припадкова зустріч з українськими патріотами, біля пам'ятника Шевченка в 20-ту річницю відзначення Дню Незалежності.

**«...НЕЗАЛЕЖНІСТЬ
КРАЇНИ ЗДОБУТА
ЗАВДЯКИ БОРОТЬБІ,
ГЕРОЇЗМОВІ,
НЕВТОМНІЙ ПРАЦІ,
ЖЕРТОВНОСТІ
УКРАЇНСЬКОГО
ЖІНОЦТВА.»**

почула Український Державний Гімн. Я в тій хвилині стала струнко, почала співати. Дивлюся навколо себе, а більшість людей сидять, розмовляють і не звертають жодної уваги, бо не мають поваги до цього гімну. Вони повбиралися у вишиванки, але це тільки для форми. Сльози течуть з моїх очей...

Я запримітила молоду групу хлопців, котрі стояли струнко. Підходжу до них і по-українськи вітаю їх. Питаюся, звідки вони набрали українського духу. Один з них відповідає, що властиво його батьки росіяни, але живуть в Україні і

виховали дітей українцями. Він оповідає, що поки більшість людей, які живуть на Україні, не знайдуть себе, то залишаться советською людиною, без віри у Бога, без приналежності до якогось народу. Подібними думками з нами поділився В'ячеслав Білоус, народний депутат Верховної Ради другого скликання.

Після демонстрації ми вирішили піти на Хрещатик. Йдемо через парк і раптом бачу сотки міської міліції, а за ними «Беркут» в темних шоломах. Мене страх зібрав. Таке неспокійне почуття. Чому уряд так гостро ставиться до народу? Чого вони бояться?

Взагалі, хочу зазначити, що жителі Львова відрізняються від Киян ставленням до свого міста, до своєї землі. Вони усвідомлюють себе добрими господарями, небайдужими громадянами, знають, що вони не населення, а народ, який треба поважати та зважати на його думку.

Радісно, що є в нас край, де відчувається український дух, де люди пишуться тим, що вони є українцями. А головне – вони мають рішучість боротися за своє. І звідси випливає висновок про те, що тільки тоді, коли всі ми будемо стояти разом, за одну справу, за спільні цінності та ідеали, ми зможемо перемогти. В іншому разі нас чекають нерадісні часи.

Лідія Білоус,
заступниця голови СУА у справах зв'язків.

Фото: Карел Конрад

НАШІ ДУХОВНІ ОБЕРЕГИ

(Інтерв'ю)

Святослава Гой-Стром – Заслужений працівник культури України. Цієї високої державної нагороди пані Святослава була удостоєна в 1994 році Указом Президента України Л. Кравчука „За значний особистий внесок у збереження і розвиток історико-культурної спадщини народу України, високий професіоналізм”.

За цими формальними словами криється наполеглива праця з повною посвятою в неурядових громадських організаціях, особливо в Українському фонді культури м. Тернополя, що почалася ще за часів Горбачова: відродження національної культури, народних традицій, повернення незаслужено забутих імен, подій тощо...

Пані Святослава є членом редакційної колегії журналу «Наше життя». На ХХІХ Конвенції СУА її обрано виховною референткою Головної Управи СУА. Проживає в Глен-Спеї, штат Нью Йорк.

– Пані Святославо, знаю, що Ви людина творча і невгамовна. Як Ви реалізували себе в Америці?

– Головне моє покликання в житті – це діти, адже я педагог за фахом. Працювавши в школі українознавства в Нью Йорку переконалася, яка важлива справа виховувати тих, хто працюватиме для України в майбутньому. Ті, хто перейшли через українознавчі школи, виростають небайдужими, цікавими, вбирають знання, досвід і прислуговуються нації, прабатьківській справі.

На особливому місці у моїй душі учні, яких навчаю приватно. Вже десять років спілкуюся із гарними українськими родинами, де панує український звичай і де прагнуть передати його дітям.

Тут, в Глен Спеї, приймаю активну участь в усіх заходах громади, готуючи дітей до виступів. Деклямуємо, співаємо, граємо невеличкі вистави. До сценаріїв включаю багато власних дитячих творів. Вірю, що разом із творами Лесі Українки, Шевченка, Франка у свідомість дітей входить Україна.

В Америці продовжую цікавитись відомими людьми, що працювали і працюють на українську ідею. Вже тут, в США написала свої дослідження і статі про д-ра Романа Смика – мецената і великого патріота, про письменника Василя Барку, мисткиню Тетяну Осадцу, архітектора Аполінарія Осадцу, про співачку Тамару Лихолай, голову фундації УВУ Петра Гоя. На замовлення Українського Інституту Америки підготувала матеріал про Рому Прийму-Богачевську до 40-ліття її педагогічної діяльності. Планували видати книгу про життя цієї чудової жінки. Зібрано багато матеріалів, спогадів. Але, на жаль, відійшла у засвіти велика Учителька, змінився провід УІА і справа зупинилась. Маю мрію вернутись до цієї цікавої і дорогої мені теми.

Я щаслива, що маю змогу продовжити свою скромну працю на Україну, співпрацюючи з жінками – берегинями у шанованій світом громадській організації СУА, що має яскраву, наповнену добрими справами і традиціями, біографію.

**ВСІХ НАС ЧЕКАЄ
ВЕЛИКА І СВЯТА
СПРАВА –
ПРОДОВЖИТИ
СЛАВНІ ТРАДИЦІЇ
ПОПЕРЕДНИЦЬ,...**

– Чи громадську працю вважаєте своїм обов'язком, чи отримуєте від неї Вам радість і задоволення?

– Вийшло так, що громадська праця стала суттю мого життя. Це дарунок долі, бо працювати задля духовності рідного народу є великою радістю і водночас сповненням обов'язку. Так мене вчили батьки, крім того, є гарні приклади в родині.

Радію, що багато молодих матерів, бабусь і сестер із числа новоприбулих влилися у членство Союзу Українок Америки. Всіх нас чекає велика і свята справа – продовжити славні традиції попередниць, зберегти і примножити все, що ними створено, побудовано, а головне, дбати, щоб росла у нас гідна молодь, засвічена українською ідеєю.

– Яка, на Вашу думку, роль родинного виховання?

– Завдяки національному вихованню в родині, власному прикладові маємо серед української діаспори багато цікавих особистостей. Не називатиму конкретних прізвищ, бо ви всі їх знаєте. Дуже нелегкою є ця робота в умовах чужини. Щоб був результат, треба системи, контролю, терпіння і любові до всього рідного. Пригадую, як на одній із зустрічей із школярами владика Павло Хомницький розповідав, як заставляли його батьки відвідувати школу українознавства і як не хотів він цього, як протівився. А нині безмежно дякує родичам, що відкрили йому Україну, якій він присвятив своє життя.

Раджу батькам більше розповідати дітям про Україну, про своє дитинство, не забувати про казку, веселі історії, смішні, про цікавих людей в родині, героїв.

Їдете в авті, – проведіть гру „називаємо слова – що бачу за вікном”, кожен по черзі. Так можна грати в українські імена, міста, видатних людей...

Хай Ваші діти тішать вас своїми

– Пані Святославо, розмова з Вами принесла мені справжню насолоду. Від Вас віє таким душевним теплом, оптимізмом, глибоким патріотизмом. Про таких, як Ви, кажуть, що Вам спокій тільки сниться...

То ж бажаю втілити всі Ваші особисті пляни і задуми в життя. Натхнення і наснаги Вам в праці на користь Союзу Українок Америки і нашої Батьківщини України!

знаннями про прабатьківський край. Шануйте родинне коріння, підживлюйте його рідним барвистим словом цвіт наш – дітей і внуків, плекайте гідно плоди на родинному дереві роду Вашого. Хай прадавня свята найдорожча Україна стане духовним оберегом Вашій родині.

– Пані Святославо, розкажіть коротко про свою родину.

– Маю двох донечок, двох онуків Луку та Іллю. Матусю рідну Бог ще береже... і друзів, яких маю в душі по 35-40 років, які вірні і світлі і в роботі, і в свята.

– Мабуть, у Вас, як і в кожній жінки з новоприбулих, є хвилини відчаю. Що робите в такі моменти?

– У хвилину відчаю – телефоную комусь із друзів в Україну – завжди розрадіють. А коли вже дуже сумно – включаю у записі Службу Божу із Бережанської церкви і заспокоююсь, маю велику насолоду від їх чудового хору. Наш настрій мусить бути в наших руках. А взагалі, коли хтось робить комусь прикрість – так хочу словами улюбленої Ліни Костенко сказати:

*„Якби на те моя воля,
Записала б я всюди курсивами:
Так багато на світі горя,
Люди, будьте взаємно красивими”.*

– Що б Ви побажали нашим читачам?

– Хочу бачити всіх жінок щасливими, доглянутими, впевненими у завтрашньому дні. Особливо подруг, сестер, матерів і всіх бабусь з найдорожчої нам землі – України.

– На закінчення традиційне питання: „Ваші пляни на майбутнє?”

– Пляную видати збірник віршів, крутиголівки, скоромовки, міні вистав для дітей. Завершити книгу про Рому Прийму-Богачевську (колись).

Розмову вела Лідія Служ.

Our Cover Artist

Larysa Martyniuk is a visual artist residing in Colorado. She works in acrylic, watercolor, and mixed media.

Larysa's canvases have been included in national exhibits such as Connecticut Painters and Sculptors in Stamford, CT, Women Artists in NYC, "Artists of the West" Invitational in Colorado Springs, CO, and others. She has exhibited in galleries throughout the U.S., including: Penryn Gallery (Seattle, WA); Gallerie La Fontene (Boston, MA); The Business of Art Center (Manitou Springs, CO); Hayden Hays Gallery and Cogswell/Squash Blossom Gallery (both in Colorado Springs, CO).

Ms. Martyniuk has been an artist member at the Business of Art Center in Manitou Springs since 2008 and has won several Juror's Choice awards in Members Gallery exhibitions.

This is how Larysa describes the cover art piece which she created to commemorate the 50th anniversary of the Holodomor:

"Growing up in a Ukrainian-American community in the 60's and 70's, I heard little about the "Great Famine"... Then in 1982 I met several people who had lived in eastern Ukraine. (...) It was astonishing to hear some of their stories. As I grew more aware of the happenings surrounding that period, I came across the book *The Harvest of Sorrow*. American newspapers at that time were also writing articles concerning the famine in Africa (Ethiopia), and I realized that somehow my feelings had to be expressed visually.

I was able to get a hold of some old yellowed linen, which I stretched unto stretchers... On the upper portion I masked out a portion and painted a purple sky. Another layer shows a dark silhouette of a skyline filled with the beautiful church steeples of Kyiv. Directly underneath I embroidered a piece of linen in

red and black threads. The design also comes from the Kyiv region. Another reason I chose this particular design was because of the symbolism of red and black ... mentioned in the Ukrainian song "Two Colors." (...) The bottom layer depicts the earth, with skulls ... representing all those who perished as a result of this forced famine. In a corner just above this scene is a small pocket with newspaper clippings from *The Ukrainian Weekly* and *The New Haven Register* which contained articles on the famine in Ethiopia. I clipped out words that spelled "Is History Repeating Itself?" and pasted these on the articles. The piece is called *Remembering*."

Наша обкладинка

Мисткиня **Лариса Мартинюк** живе в Колорадо. Вона малює акриліком, акварелями, а також використовує змішані техніки.

Ось як мисткиня описує свою роботу (зображену на нашій обкладинці), що її вона створила з нагоди 50-ої річниці Голодомору: «Мені вдалося добути трохи старого, по-жовклого полотна, яке я розтягнула на рамі... Вгорі я намалювала фіолетове небо. Наступний шар—це темні силуети церковних бань Києва. Відразу під тим я вишила шматок червоними і чорними нитками—взором з Київщини. Я вибрала цей взір ще й через символічне значення червоного і чорного кольорів, про які співається в українській пісні «Два кольори». (...) Нижній шар—це земля з черепами, які символізують усіх загиблих від Голодомору. В кутку над цим шаром—невелика кишеня з вирізками із газет *The Ukrainian Weekly* та *The New Haven Register* (в останній друкувалися статті про голод в Ефіопії). Я вирізала слова «Історія повторюється?» і наклеїла їх поверх статей. Цей твір називається «Пам'ятаємо».

**Четверта субота листопада – офіційний День пам'яті жертв
Голоду в Україні. Запаліть в цей день на своєму вікні свічку пам'яті!**

**The fourth Saturday of November is the official Day of Remembrance
honoring the victims of the Famines in Ukraine.**

Light a candle in your window in their memory!

SHARING THOUGHTS, VIEWS, & NEWS

Why do people get involved as volunteers—be it within an organization or as individuals? What is the motivation for people to volunteer their time, money, and talent? What does it take for volunteers to get involved and stay involved? The question is WHY? People do things for their own reasons, often joining a volunteer organization because it meets their personal needs—either for friendship, or for belonging, or for some other self-serving end. However, belief in a cause usually results in the strongest level of commitment. When people believe in “the cause,” even if that cause will cost them a great deal of personal sacrifice, they will be highly motivated in their volunteer work. People join and volunteer because they believe the cause is right. This is our goal with each member of our organization—to promote belief in our “cause.”

But how can we explain when someone gets involved beyond his own community? The cause, in this case, needs to be more global, more universal. Such is the case with Drs. Gennadiy Fuzaylov and Daniel Driscoll of Doctors Collaborating to Help Children, Inc. These dedicated physicians have been helping young Ukrainian burn victims since 2005, starting with the severe case of Nastya Ovchar whose condition they continue to monitor. (UNWLA was involved in a fundraising campaign for this child.) To date, these physicians have assisted ten Ukrainian patients by organizing their care at Shriners Hospital; they coordinated transportation and housing, obtained donor funding for the transportation and living expenses, and were available as a 24-hour resource for questions regarding their care as well as any other day-to-day

issues that could arise in a foreign country. As has been reported in the last issue of *Our Life*, UNWLA has partnered with DCtoHC, Inc. and its President Dr. Fuzaylov, who continues to plan and develop an upgraded burn care system with Dr. Vasyl Savchyn, Director of the Burn Care Unit in Lviv Hospital #8. Dr. Savchyn, on the initiative of Dr. Fuzaylov and with the sponsorship of the Ukrainian Medical Association of North America, visited Boston (Mass Gen'l Hospital and Shriners) from Sept 14th to 27th to observe burn care techniques in these top-rated hospitals. He was also able to give several presentations on some effective but long-forgotten practices of Ukraine to the residents and doctors of MGH. On Friday, September 23rd, the community of Boston (which generously houses families of the patients brought to Shriners) organized a gathering for Drs. Fuzaylov, Driscoll, and Savchyn. I travelled to Boston to take part in this exciting event and to present certificates of recognition from UNWLA to these dedicated physicians.

To return to the question posed above, why would a physician, one who is not of Ukrainian descent, put in boundless efforts and sacrifice his family time to help these Ukrainian children? When we posed this question to the Doctors, they could not answer. I will take the liberty of doing so—it is their humanitarianism and their compassion, their idealism. And this is their “cause.” We thank them and pledge to continue to help when and as we can!

As this article is written, we are preparing for the presentation of the proposed plan for the UNWLA Gender Studies lectureship at the Ukrainian Catholic University to the National Board during

From left: Dr. George Gamota, Dr. Daniel Driscoll, Dr. Gennadiy Fuzaylov, Marianna Zajac, Dr. Vasyl Savchyn, Olga Zabulatovna, and other participants in evening of recognition held in Boston 09/23/2011

October 14-16 and, as a follow-up, to the XXIX Convention passing vote. As Dr. Bohachevsky-Chomiak writes in her piece, UCU is an “independent university, it educates all students, it does not teach Catholicism, but it does encourage thinking within an ethical framework.” And this is the reason why this program will be effective—it can and will reach women of all religious and ethnic backgrounds. As this column is being written, Marta Kolomayets, Ukrainian Catholic Education Foundation’s Director of Programs & Communications, is in Lviv, discussing details with administration and faculty, and upon her return, she will relate the best options for the lectureship to be held for the first time in the spring of 2012. This is a very exciting project for UNWLA, and it brings our involvement with Ukrainian institutions to a new academic level. Stay tuned for further details in the next month’s issue.

On October 5th, a working dinner of New York City community leaders and the President of the Ukrainian World Congress, Evhen Czolij, took place at the UCCA/UNWLA building in New York City. During this meeting, the

President shared UWC’s current projects in the countries where Ukrainians have settled as well as in Ukraine. One of the main focuses of this organization is the human rights issue facing Ukrainian minority communities in various countries, such as Georgia, Slovakia, etc. but especially Russia. Another critical and current issue is the closing of three television stations in Kharkiv. Three opposition television channels have been taken off the airwaves in Kharkiv amid controversial circumstances, leaving activists complaining that Ukraine’s second-largest city has no channels to report critically on the pro-presidential municipal authorities. If this is correct, then freedom of speech—in this case, media—is being abused in Ukraine. Per UNWLA by-laws, we defend these freedoms and support the right of all the citizens of Ukraine to enjoy them. As per President Czolij’s request, UNWLA will voice its dismay at these violations and appeal to the appropriate parties.

Below, you will find a short summary of the activities of the Executive Board in recent weeks.

September 8th – President and Financial Secretary Roma Shuhan attend celebration of the 20th anniversary of Ukraine’s independence held at the Ukrainian Institute of America in New York City and sponsored by the Ukrainian Mission to the UN, the Ukrainian Consulate General of New York City, and the Ukrainian Congress Committee of America.

September 11th – President, Member at Large Vera Kushnir, and President of the Auditing Committee Oksana Farion attend the 20th anniversary of UNWLA Branch 95 in Kerhonkson, New York.

September 12th – Lida Bilous, VP of Public Relations, participates in a teleconference meeting of U.S. Committee for Ukrainian Holodomor-Genocide Awareness.

September 17th – UNWLA Executive Committee meeting in NYC.

September 23rd – President attends an evening in Boston in honor of Drs. Gennadiy Fuzaylov and Daniel Driscoll of Doctors Collaborating to Help Children and Dr. Vasyl Savchyn, Director of Pediatric Burn Unit at Lviv Hospital #8. UNWLA bestowed certificates of recognition on these partners of UNWLA in our newly developed social welfare program.

September 24-25th – Dr. Savchyn’s visit to Hunter, Soyuzivka, his tour of New York City, and luncheon with UNWLA representatives in NYC.

October 1 – Ukrainian Museum Board of Trustees meeting via teleconference.

October 3 – Ukrainian Museum Executive Committee meeting via teleconference.

October 5 – President attends New York Regional Council monthly meeting in New York City and a working dinner with World Congress of Ukrainians President, Evhen Czolij.

We wish all our readers the joy of spending time together with family and friends during the Holiday of Thanksgiving—it is a time to be thankful as well as to cherish those dear to us!

Marianna Zajac, President

**WHAT CAN WE DO
SO THAT OUR DAUGHTERS AND GRANDDAUGHTERS UNDERSTAND
THAT BEING A UKRAINIAN WOMAN HAS NOTHING TO DO
WITH VARENYKY, CROSS-STITCH,
OR KOZACHOK?**

THE UNWLA, UCU AND AN ENDOWED GENDER STUDIES PROGRAM

UNWLA has many achievements, most so far not fully documented and many not recognized by our own Ukrainian community in the United States. Among the latter is the extent of UNWLA support of the major projects of our community, such as the erection of the statue of Shevchenko in the nation's capital and support of the Harvard Ukrainian Research Institute. Even the founding and initial critical support of the Ukrainian Museum in New York is frequently overlooked within our broader community.

It is enough for us to know the true measure of our work, and usually that recognition is adequate. We know we make a difference through our program of kindergartens, we made a difference with the Lesia Ukrainka statue in Cleveland, and we made a difference through our publications and the financial help offered in the first years of Ukraine's renewed independence. Through the years, Ukrainian women's organizations and individual philanthropists have done much to promote the understanding of women's role in the historical development of Ukraine. With a clear conscience we can claim that we have demonstrated that feminism is not a so-called "Western" import, but rather an organic development within Ukrainian societies. The books and conferences we have supported helped Ukrainian women become aware of this. Natalia Danylenko has even established a Women's Studies Center at the University of Kyiv Mohyla Academy.

Is the community aware of these achievements, of the thousands of hours we spend on various projects, of even the physical effort that goes into our work? Are our own daughters aware of the battles their grandmothers and mothers fought so that they could make the choices they now take for

granted? What have we, as women of Ukrainian heritage in the United States, done to ensure that this heritage not be subsumed exclusively under a simplified male interpretation? What can we do so that our daughters and granddaughters understand that being a Ukrainian woman has nothing to do with *varenyky*, cross-stitch, or *kozachok*? Of course, those skills are good, but will they get us to be the CEO of Google?

Let's review some basics about women's organizations. We all know that there is no "woman question" as such. There are societal issues, which the society, for whatever reasons, has not addressed. So women's organizations are often practical and address the needs of the whole society. In a society such as ours, where we still have to assert, if no longer struggle for, our national identity, women's organizations turn toward support of educational and cultural activities of the whole society, putting our own needs way back, off the stove completely. Welfare, child-care, children's publications, health support, elder care—all of these are noble pursuits, none of them self-serving, yet none directly contributing toward the ambitions of the giver, except to give more. To provide really effective support in these fields, we need major funding, which, of course, we do not have. So we support individual projects in Ukraine, we support students who were unable to gather other scholarship money with small scholarships, we provide minimal relief to the elderly, and we support this or that part of a hospital. Nothing wrong with that picture, but is that the most effective way to use the little funding we have? We give fish, but for all our holy intentions, we are not Christ, and the fish do not multiply.

The consummate women's welfare societies—our religious orders—struggle for

years without particular help from our community. Yet the community expects service from them, giving little in return. Many of our diaspora organizations still expect women to handle food preparation for festivities, not to even mention childcare. Societal changes in our Ukrainian-American community generally occur because of the influence of our American surroundings. Remember, societal change is what makes it OK for your husband not only to change the child's diapers, but also to take a leave from his job to be the primary caregiver for the infant.

Societal change in Ukraine is proceeding, but we cannot expect it to mirror our experiences. Ukrainians have to develop their own society them-selves; they cannot copy a model, even if one existed. The quality of the society will largely depend upon the quality and the expectations of the many individuals who make up that society. Weak individuals form either unstable societies or authoritarian ones. For women to help shape a society that contributes to their own growth as much as to that of men, women need to know and assert their needs intelligently and effectively.

This is where gender comes in. Gender studies are not limited to women. We scholars popularized the grammatical term "gender" rather than "sex" in the study of all topics in which it is feasible to pay attention to roles in society that are determined by virtue of the studied object being male or female. Simply put, if you introduce the study of sexual roles in society to a classroom of pre-teenagers, you will have a squirming, giggling audience incapable of a serious discussion. (Come to think of it, the group in question need not be teenagers.) By using the sexually neutral term "gender," we can study the manner in which sex affects society. In the process, we have to study not only how *kutia* is made, but maybe begin to understand why, of all the places in the world, a country as rich in agricultural resources as Ukraine should have a shortage of buckwheat groats *kasha* or be incapable of developing a linen industry. (Yes, there has been a shortage of *hrechka* in Ukraine in recent years, and the

once world famous linen industry is virtually nonexistent.) Properly understood gender studies provide a fuller historical picture, avoid reducing the past to an ideological or genealogical interpretation, and challenge individuals to look closely at themselves and their environment. Just as nationalism cannot be simplified to the limited understanding one or another group imputes to it, so it is with gender. Both need intelligent study, not fiery rhetoric.

Individual efforts, however, cannot legitimize a whole field. For that you need institutional support and an understanding of the field. Think back to the 1970s and the study of Ukrainian topics in universities. It was only after the newly established Harvard Ukrainian Research Institute legitimized the field that it became easier to push through courses on Ukrainian topics in other universities and colleges. In the U.S. there is obviously not enough interest, either among researchers or among students, for a gender studies program within a Ukrainian studies concentration to justify any attempt to create one. There is just

no need for this specialization in the United States. But it is nice to know that the Ukrainian Program at Columbia University has included a visiting lecturer in Gender Studies from Ukraine in its anthropology courses. The scholars did that without our intervention or support, for that matter.

In Ukraine the situation with gender studies is different. There is more than interest;

there are women who have done much in terms of equal rights legislation and scholars who work for the most part alone on gender issues. There still is a need, however, for examples of successful women beyond teachers, underpaid medics, and unreal dreams of successful *biznesleydi*. Introducing gender studies into the university is an effective means for a society to integrate the study of the whole of society, which is done through gender issues, in the curriculum. Otherwise, vulnerable women become marginalized and are drawn into activities we later bemoan. And if women's studies in Ukraine are limited to scholarly humanities without the influx of the youth who

**...WOMEN NEED
TO KNOW AND
ASSERT THEIR
NEEDS
INTELLIGENTLY
AND
EFFECTIVELY.**

perforce challenge the "establishment," we will again put Ukrainian culture in danger of being marginalized into the village ethnicity.

But the faculty in Ukraine—God bless them, most good albeit underpaid men and women—are mostly ignorant of gender as a field of study. Danylenko's noble initiative at KMA and then at Ostrih has resulted in some high-quality individual studies that take gender into consideration. The result is that while it is generally understood that women play an important historical role in the development of every society, the study of that role tends to be limited to three types:

1. Glorification of the so-called traditional role of women in the family, which simplifies that role;

2. Heroines, generally women who died for a noble cause or worked for it selflessly within a broader framework;

3. Heads of state, or those who married heads of state.

In our times, a fourth category was added, beginning with women writers, followed by singers, dancers, and then women who were the first females in their profession. Naturally, the role of women in family life was and continues to be presented by men who have never actually lived the role of the "complete housewife" for more than a few hours at a time.

Introduction of new programs is better done incrementally. Establishing a visiting

professorship in gender studies at UCU makes eminent sense. UCU has demonstrated its ability to work well with visiting faculty and with the introduction of new courses. A visiting lectureship in

Gender Studies would draw various specialists who would help maintain professionalism in the field that is particularly vulnerable to erratic approaches. With growing scholarship, greater awareness of the field will come as well as a broader understanding of what it means to be a woman who does not bury her God-given talents but knows how to make them grow.

This is where Ukrainian Catholic University comes in. It is an independent

university, it educates all students, it does not teach Catholicism, but it does encourage thinking within an ethical framework. It has proven its genuine academic openness, and it is in good hands. Its student body is predominantly female, most of them selfless, dedicated, intelligent, and eager. Most of them probably have not read the books we have helped publish, as is the case in other Ukrainian universities. As all young women, most think that all glass ceilings have been shattered, career and motherhood will run along the same tracks, and things will sort themselves out. The existence of a gender program strengthens a doze of reality in the university, along with deepening the study of the humanities. Of all the universities in Ukraine, which I happen to know rather well, UCU is best positioned to develop an academically viable women's studies program. The UCU students, for better or for worse, are less money-oriented in the choice of career than students in other establishments. Not that they all are candidates for the "Little Sisters of the Poor," far from it, but there seems to be greater openness to topics that do not have a direct impact on the wallet.

A reasonable question would be: why UCU? Why not Kyiv Mohyla Academy, or Ostrih, or Kharkiv, where there is a Women's Studies Center. Kharkiv has actually two women's studies centers—one for professional

women, the other run by a very erratic individual, who, moreover, plagiarizes some of our publications. Both of the Mohyla centers have had the beginnings of a program, but showed little

**OF ALL THE UNIVERSITIES IN
UKRAINE ... UCU IS BEST
POSITIONED TO DEVELOP AN
ACADEMICALLY VIABLE
WOMEN'S STUDIES PROGRAM.**

understanding of it. Topics such as the above-mentioned history of Ukraine, or Gender Studies, need a strong executive push in any university setting. UCU is headed by an American, run in a genuinely collegial fashion, and subject to an internal board of directors. It is truly independent, and its student body reflects the whole of Ukraine and even some of its environs. We should also remember that historically many of the Ukrainian Catholic

clergy have been in the forefront of women's education, establishment of daycare facilities, and other such causes. The Rector/President of UCU has repeatedly proven capable of filling those big shoes. Let's give him a brand new pair of shoes—Gender Studies. Borys Gudziak, given the funding, would make certain that the Gender program remain functional. So it is natural for the UCU to create a functioning Gender Studies Program through our initiative and with our help.

Funding such a program could be UNWLA's final contribution to Ukraine. The country is rich, the people intelligent, even if, as in our own United States, it sometimes seems that thought and initiative are dormant. By creating an Endowment for a Gender Studies Program at UCU, we could demonstrate an intelligent initiative for all of Ukraine. UCU has proven, through the years of its existence, an ability to build on its resources, not merely to use those resources.

The original resolution, proposed by Sophia Hewryk, the Vice-President for Cultural affairs, and upheld by the President Marianna Zajac and the full Executive Board, was accepted by the Convention. Such a donation would make a powerful statement of the strength of the oldest continuous Ukrainian women's organization in the world.

We have a chance to make a lasting

difference through this dramatic grant for establishing Gender Studies at UCU. Such a donation would reflect the goals of the past generations of *Soyuzianky*—to develop ourselves along with our society. To be taken seriously, you have to take yourself seriously. That is as true for organizations as for individuals. UNWLA, a direct successor to SUU, is the oldest women's organization among Ukrainians. It happens to be the only community organization that remained united in Halychyna in the inter-war period, where most other organizations split into ideological two's or three's. It was the first Ukrainian organization to hold a world Congress (in 1934). Its American-based journal, *Our Life*, is the oldest published women's journal in Ukrainian (not counting *Zhinka*, but that too is a longer story).

The vote at the recent UNWLA convention was a most commendable, dramatic move, supported by all the delegates worthy of the most far-seeing founders of our organization. As a long-time member of UNWLA, I congratulate the XXIX UNWLA Convention on its initiative.

Martha Bohachevsky-Chomiak
*Both a real and honorary member
of the UNWLA, and proud of both*

UPDATE FROM THE PRESIDENT

Since the Convention in May and as you read in the October issue of *Our Life*, our UNWLA delegation visited UCU in August. The reason for the visit was to meet with members of the administration and discuss the logistics of the proposed program. The success of this visit and further discussions between the Executive Board and Marta Kolomayets, UCEF's Director of Programs & Communications, have enabled us to form a working plan for our contribution to this landmark project.

UNWLA will seed this effort with \$25,000, which will be presented through Patriarch Sviatoslav Shewchuk at Fordham University in November, and this will mark the kick-off of our fundraising campaign.

This ambitious project will be backed by an agreement between UNWLA and the Ukrainian Catholic Education Foundation, allowing our organization to build a long-standing relationship with UCU. Our goal is to establish an effective lectureship that will influence the growth and development of the young Ukrainian woman.

Marianna Zajac
President, UNWLA

THE UNKNOWN GENOCIDE

by Pavlo Makiyenko

In memory of my parents

Each year puts more and more distance between us and the 20th century, which had plunged the Ukrainian people into the worst suffering in all of their history. The number of living eye-witnesses of those terrible times is dwindling inexorably, and memories themselves do not live forever. At the same time, despite all the efforts by the contemporary Stalin's apologists to destroy and falsify historical documents, the quantity of documented testimonies about the crimes of the Communist regime is growing. Archives are gradually being opened, and the revelation of truth cannot be stopped. We already know much about the terrible famines of 1921-22, 1932-33, and 1946-47, and other crimes of the regime in Moscow against the Ukrainian nation. Yet, for some reason, there are few historical studies on the horrible, cruel mass deportations of Ukrainians to the North in 1929-1930, which were given a cynical name of *dekulakization* by the Communists. Incidentally, Ukrainian historians keep repeating this Stalinist term and have not managed so far to replace it with a more adequate and historically justified name. Of course, one cannot say that there were no mentions before about "eradicating the kulaks as a class." Even the Soviet history textbooks discussed it. "However, as it turned out, this phrase is to be understood literally—as physical destruction of the entire class of well-to-do peasants.

These deportations were Communist rehearsals before the removals of other nations in 1944-45. However, the latter are relatively well-known whereas the first deportations of Ukrainians, which removed the greatest numbers of people and were extremely cruel, are known by few. At the end of 2010, two authoritative historical monographs were published in the U.S.—*Bloodlands: Europe between Hitler and Stalin* by Professor

Timothy Snyder of Yale University and *Stalin's Genocides* by Professor Norman Naimark of Stanford University. On the basis of new evidence, these studies argue for recognizing these deportations—for the first time on the international level—as genocide against the Ukrainian people. Perhaps now the Ukrainian historians will finally pay more attention to this Stalinist crime, both understudied and unprecedented in cruelty and numbers (the figure of those who died alone reaches several hundred thousand!) Using my family as an example, I would like to tell readers about those evil times so that nothing of the kind could ever again occur in Ukraine or anywhere else in the world.

Both I and my parents are Ukrainian, but I was born in 1949 in the far North—in the Arkhangelsk region of Russia, far from Ukraine, in the location to which my parents and their families were deported. My relatives were ordinary Ukrainian peasants who happened to live in the Stalinist era and therefore ended up inside Stalin's killing machine. I did not find out about the fact that my family was deported in 1930 on political grounds until I was nineteen and we had been living back in Ukraine for some time, which shows how intimidated my parents were by the totalitarian regime.

...ORDINARY UKRAINIAN PEASANTS WHO HAPPENED TO LIVE IN THE STALINIST ERA AND THEREFORE ENDED UP INSIDE STALIN'S KILLING MACHINE."

My family lived in the village of Lekhnivka in the Berezany *rayon* of the Kyiv *oblast*. My grandfather, Pavlo Oleksandrovych Petrenko, was born in 1895. My grandmother's name was Oksana Kuz'mivna (née Didenko). In the terrible year of 1930, when the Communists were trying to break the back of Ukrainian peasantry, forcing it to join the collective farms, my grandparents, my mother Laryssa (aged nine at the time), and my aunts Olia and Halia (aged eleven and three respectively) were thrown into the carriages of a freight train and transported to the North. I do not even know how much

time they were given to pack their belongings, and what valuables could peasants even take with them? All they took was some food and warm clothes, most of which were taken away right there, at the station, by the locals themselves...

The journey was long and slow, with few stops for dropping off those who had died of hunger, diseases, and the cold. They were predominantly the elderly and kids. The train left in the fall and arrived at its final destination in the middle of winter with freezing temperatures and snow up to one's waist. My relatives were unloaded in the Arkhangelsk oblast, not far from the village of Plesetsk—right into the snow. Most have probably heard of the Plesetsk Cosmodrome—the largest in the Russian Federation—but few people know on whose bones it was built. That winter took the lives of very many people. They were dropped in the middle of a dense forest, with snow reaching up to their necks. In these inhuman conditions, the deportees had to hastily build some sort of a shelter for themselves (these were huts made out of pine-tree branches, resembling Native American wigwams – ed.) so that they could get to work felling trees as a form of “penance” for their supposed crimes against the proletarian state. The “crime” committed was a desire to work on one's own land rather than on the collective farm.

Every morning all the deportees were herded to work in the forest. Only infants and toddlers were allowed to remain on the bunkbeds. Children who fell out of their bunks would be eaten by foxes and other animals, which could easily get into the huts. More than once upon their return, parents would find only a small pile of bones on the floor... Other adults did not have an easier lot. Few made it till the spring. People would die both from hard labor and from the extreme cold.

My aunt Halia (Hanna, according to the Soviet documents) was among those who died in the North. She was only four. My aunt Olia, who passed away in 2008, had told me that every spring, not just once or twice, a terrible

famine would begin, and entire families died of scurvy and malnutrition. She also told me about some of the shocking “culinary” tastes they had developed, which enabled them to survive: she “liked” to eat tree bark, and my mother “preferred” grass and moss. They were twelve and ten years old respectively.

These remote locations in the north of Russia were filled with Ukrainians. I now remember that the deportees communicated with each other mostly in Ukrainian, and the Ukrainian last names of our neighbors are still fresh in my memory.

Officially, we were referred to as “relocated kulaks and members of their families”... This was the title written on the cardboard cover of a hefty case file which upon my petition, the Arkhangelsk Office of Internal Affairs sent to Kyiv in 1994. “Personal dossier of relocated kulak P.A. Petrenko” was the name of my grandfather's file.

Grandpa told me that this tragedy struck our family because of his love for horses. He had a pair of stallions that were perhaps the best in the village. The village council chairman liked them a lot and suggested to my grandfather

several times that he should give them up. Grandpa refused, as it was impossible to live in the country without the pulling power of these animals. Had he only known how this story would end!

When Stalin's order about deporting the “kulak contingent” arrived, and the local authorities subservient to him began to compile lists, my grandfather's was one of the first names listed. Others, who for this or that reason fell out of favor with the chairman, were included as well. And so it was that my family with little children was driven out of their house and sent off to die without trial or charges. Such was Stalin's justice!

But it wasn't only Stalin... In my grandfather's dossier, I found the following phrase: “In accordance with the decision of the Lekhnivka Village Council to deport outside the oblast boundaries...” I was not allowed to make a copy of this document even in 1994—several

My grandparents Pavlo and Oksana Petrenko in exile, 1949

years after Ukraine became independent. Why is the truth being concealed even now?!

Here is an interesting detail from my grandfather's file: the description of his property mentions only one horse, not two. So the chairman did appropriate the second animal after all.

I also remember a story Grandpa told me. At work in the forest, doing the heaviest labor that constantly killed people, there was a quiet man. One time at dinner he said: "Everything here is very good, except there is too little bread to eat." The next day the man did not come to work and no one knew where he was. Some "kind neighbor" must have reported his words to the authorities.

Since that terrible fall of 1930, when the family was deported, Aunt Olia hadn't visited her native village of Lekhnivka for sixty-six years. Although upon her return from exile, she could freely visit there, she had no desire to see anyone in the village—so traumatized was she by the events associated with the deportation, especially by the fact that the closest neighbors and even relatives happily appropriated their meager possessions, taking even the winter coat off of three-year-old Halia's back. The pain and bitterness experienced at eleven years of age remained with her for the rest of her life.

When in September of 1993 I filed a petition for rehabilitation and obtained the right to receive a compensation for the ruined lives, the death of Halia, and the loss of property amassed by several generations, it turned out that the state was willing to pay as much as... 70,000 roubles (15,000 for the property and 55,000 for the farm), which was then the equivalent of four or five US dollars... At the time, with that amount one could buy two kilograms of *salo* (pork lard) at the market. Aunt Olia burst into tears and said that she would not give them the pleasure to mock her and would not accept that so-called compensation.

Later, as a result of many months of my petitioning, she received an added 10 hryvnias (less than 2 US dollars) to her monthly pension, but in 2004 it was taken away—under the pretext that the repressions did not target her personally (although she *was* deported) but

"I CAN STILL
REMEMBER THE
DISGUSTING
AFTERTASTE OF
FOX MEAT IN
MY MOUTH. IT
WAS AN
UNTHINKABLE
LIFE!"

rather her parents. Does this mean that the same people who had deported my family in 1930 still continue to hold power?

Finally, let me say a few words about our life in the North, at the collective farm that bred fur-bearing animals. This was a God-forsaken little village in a dense forest where we bred blackish-brown and arctic foxes. In the winter, the snow reached up to your neck while the summers were extremely hot, but you could not go outside without clothes made of tightly-woven fabric and a kerchief on your head—because of gnats. It felt like a real prison from which escape was hardly possible. In the center of the village, there was a metal loudspeaker mounted on a post; it awakened us at 6 am and wouldn't let us fall asleep until midnight, ceaselessly spewing out Communist slogans. The village was permeated with the stench of seal meat, which was fed to the foxes, and the piles were surrounded with thousands of rats and flocks of crows eating away at the meat. The inhabitants of the village were forced to live on fox meat, and the fur was given to the state. I can still remember the disgusting aftertaste of fox meat in my mouth. It was an unthinkable life!

The inhuman conditions and the constant fear not only impact a person's physical state, but also change one's psychology, turning it into that of a slave. Already after Stalin's death, one could hear some locals complain that there was no order and that Mykyta Khrushchev was a bad leader because he did not have anyone shot or imprisoned. It wasn't like when Stalin was alive—*that* was real order... Apparently, they were impatient to see more people shot... This is the degree to which human morality and worldview became deformed. This was "the great contribution" of the Stalinist regime!

I could write an entire book about life at the fox-breeding collective farm, based on my childhood memories. Yet it is doubtful that many today would believe in the reality of this story.

In 1957 we were returning to Ukraine. Our transport was once again a freight train, and our traveling companion a cow, but we were happy. We survived and were on our way HOME!

ДІЯЛЬНІСТЬ ОКРУГ І ВІДДІЛІВ СУА

День союзьанки Округи Нова Англія

У неділю, 24-го липня 2011 р. Округа Нова Англія влаштувала День союзьанки пікніком у парку міста Ветерсфілд, Конн. Незважаючи на короткий і дрібний дощик, що освіжив парк, день був чудовий для пікніку, який розпочався о 1-ій годині попудні.

День союзьанки почався виконанням гимну СУА, вступним словом голови Округної Управи Зоряни Міштал та вшануванням союзьанок нашої округи, які відійшли до вічності, однохвилинною мовчанкою. Цього

року День союзьанки був присвячений визначним мисткиням України – співачці світової слави Соломії Крушельницькій та художниці Катерині Білокур з Богданівки, Київської обл., яку всесвітньо відомий Пабло Пікассо назвав геніяльною.

Реферат про славу українську співачку Соломію Крушельницьку підготувала Мелянія Кузьма. А Катерина Паньчин відчитала реферат про видатну художницю Катерину Білокур.

Опісля відбулася розвагова частина з піснями, гуморесками та перекускою зі смачних страв, про яку старанно подбали союзьанки округи. У веселому, дружньому спілкуванні незчулися, як настав час прощатися.

Голова Округної Управи З. Міштал подякувала всім присутнім за участь у Дні союзьанки та побажала щасливого повороту домів.

Валентина Чудовська.

Загальні збори 45-го Відділу СУА ім. Катруси Зарицької, Округа Дітройт

Загальні збори 45-го Відділу СУА відбулися 15 лютого 2011 р. в домівці СУА і розпочалися молитвою СУА. Головою зборів обрано Наталію Гевко, секретаркою Ніну Василькевич. Протокол попередніх зборів прочитала Н. Василькевич. Звітуючись, як протоколярна секретарка, вона повідомила, що за звітний період написала 10 протоколів, а як пресова референтка – статті про працю 45-го Відділу СУА в місцевій пресі та в журналі «Наше життя», а також підготувала «Нариси з історії Округи СУА Детройту», частина яких буде поміщена в ювілейній книзі до 75-ліття нашої Округи.

Фінансова референтка Зеня Серафим прозвітувала за фінанси відділу, які вона дуже відповідально провадить протягом багатьох років. Из-за відсутності культурно-освітньої референтки Ірени Джуль її звіт

прочитала голова відділу Стефа Король. За звітний період І. Джуль підготувала цілий ряд доповідей: про визначних українців, на історичні, медичні теми та ін. Н. Гевко внесла пропозицію винести подяку І. Джуль за активну працю, цікаві доповіді, які вона підготовляє на кожні сходи.

Тамара Івасюк подала звіт суспільної опіки. Удвох з Іванною Груник та з допомогою голови відділу С. Король, а також Ярослави Коссака та Дарії Конюх вислано два пакунки в Україну: один до Чорткова для інтернату для старших людей, а другий для малозабезпеченої родини.

Перед Різдом Христовим відвідали Іванку Кучер в будинку по догляду за старшими віком, а також д-р Марію Балтарович вдома, побажали їм веселих свят і обдарували печивом, а І. Кучер подарували музичний

програвач. Вони допомагають нашим членкам з доїздом на сходи і час від часу стараються допомогти в їхніх потребах.

Заступниця голови Ірена Прийма у своєму звіті відзначила, що брала активну участь в усіх сходах і заходах відділу, заступала голову відділу на засіданнях Окружної Управи в разі потреби, була в Комітеті зв'язків округи разом з Тамарою Петрашук: писала статті в двох мовах до газет про «Відкритий Світ» – приїзд на один тиждень професійних вчителів та директорів шкіл з України; брала участь у виступах садочків і у святкуванні 10-ліття 115-го Відділу та в інших імпрезах. Очолила Номінаційну комісію на виборах Окружної Управи.

У своєму звіті голова відділу С. Король повідомила, що відділ начисляє 24 членки. У звітному періоді відбулося троє сходів управи, 9 місячних сходів і Загальні збори. Більшість справ голова полагоджує телефонічно. Сходи 23 березня 2010 р. присвячено 100-річчю з Дня народження Лесі Ляшківської. Відсвятковано 95-ліття Іванки Кучер. Наші союзнянки активно включалися в імпрези округи та інших відділів, а також активні в громадських організаціях і часто їх очолюють. 6 членок відділу входять до Окружної Управи. Часто читаємо видані книжки наших членок, чисельні дописи в «Свободі», «Нашому житті» та інших часописах. Голова відзначила сумлінну працю І. Джуль та референток суспільної опіки Т. Івасюк і І. Груник. Висвітлено фільм про англійського хірурга д-ра Генрі Марш, який використали пізніше в округі. Голова висилає хворим членкам картки уродинові, скорого видужання, різдвяні. Була присутня на засіданнях Окружної Управи і на сходах Комітету підготовки до 75-ліття округи. С. Король подякувала членам управи за моральну, фінансову і фізичну допомогу, за влучні поради, а всім членкам відділу – за дружню і щире співпрацю.

З нагоди 60-ліття подружжя Ігора і Стефи Король їхня родина склала пожертву в сумі 300 дол. на фонд «Допомога Сиротам в Україні» (Олесь і Вікторія Король з дітьми Павлом і Лесею, Марта Король Скальчук з дітьми Олесем, Адьом і Стефцею).

Н. Гевко від імені всіх членок відділу подякувала С. Король за довголітню самовіддану працю на посту голови відділу, за

багаторазові пожертви на різні громадські цілі.

У звіті Контрольної комісії Дарія Конюх подякувала всім членкам управи відділу за жертвенну працю, особливо голові, С. Король, яка вже 11 років є нашою головою і не тільки провадить відділ, але при потребі заступає всіх референток, які через хвороби чи інші причини тимчасово не можуть виконувати своїх обов'язків. Контрольна комісія перевірила касові і протоколярні книги і ствердила, що вони провадяться дуже докладно, професійно і взірцево. Д. Конюх склала гратуляції З. Серафин за чітке, прозоре ведення касових книг, за фінансові зів'язання.

Н. Гевко репрезентувала Окружну Управу СУА. Вона подякувала всім членкам відділу за активну працю у відділі та в округі і висловила впевненість, що багато членок відділу візьме участь у святі 75-ліття Округи СУА 6 березня 2011 року.

Відбулися перевибори. Склад нової управи 45-го Відділу СУА: голова С. Король, заступниця Ірена Прийма, протоколярна секретарка і пресова референтка Н. Василькевич, скарбник З. Серафин. Референтки: культурно-освітня І. Джуль, суспільної опіки І. Груник і Т. Івасюк, господарська І. Груник, голова Контрольної комісії Д. Конюх, члени: Ярослава Косак, Ляля Патерин і Н. Гевко.

Новообрана голова С. Король подякувала за довір'я і від імені управи висловила сподівання на самовіддану працю в майбутньому. С. Король підкреслила, що 45-ий Відділ відомий своєю активністю і ми повинні бути гордими за свою працю. Дві членки нашого відділу були голови Округи – Оріся Лончина і Наталія Гевко. Голова повідомила, що вийшла нова «Енциклопедія української діаспори», де поміщено портрети і короткі розповіді про двох членок нашого відділу Стефу Король та д-р Марію Балтарович. Є в цій книзі і багато інших імен відомих людей із нашої громади. Книжку можна придбати через НТШ. Союзнянки зацікавилися книгою і мали можливість переглянути її відразу по закінченні зборів.

Після закриття зборів союзнянки мали смачну перекуску, дбайливо приготовлену господарською референткою І. Груник.

Ніна Василькевич.

A GLORIOUS DAY FOR LESYA

On Sunday, August 28th, the Ukrainian Cleveland community came to honor Ukraine's beloved poetess, Lesya Ukrainka, at the Cleveland Cultural Gardens, where her regal bronze statue stood magnificently glowing in the sun. This fifteen-foot tall beauty is the work of the renowned sculptor, Mykhailo Cheresnowsky. This year marked the 50th anniversary since her original dedication at the gardens, and the monument was in dire need of restoration.

The 8th branch of the Ukrainian National Women's League in Cleveland, under the leadership of their president Mrs. Dozia Krislaty, took upon themselves the task of raising funds for the purpose of restoring the monument of Lesya Ukrainka to her former glory. On May 7th, they held a banquet in her honor, where approximately three hundred supporters enjoyed a cultural evening filled with Ukrainka's poetry. Among the guest performers were the famed *bandura* player, Julian Kytasty, and metropolitan opera singer, Stefan Szkafarowsky.

The Cleveland Cultural Gardens lie in the Rockefeller Park in Cleveland, Ohio on a 254-acre ravine in a park-like setting. In celebration of Cleveland's first centennial in 1896, John D. Rockefeller donated the land for the park to the city. The Cultural Gardens were the brainchild of Leo Weidenthal, a journalist and Shakespeare enthusiast who conceived the idea during the commemoration of Cleveland's Shakespeare Garden in 1916. However, Weidenthal soon realized that the garden did not present the entire picture of the varied cultural background of Cleveland's citizenry. He advocated expanding the gardens, and in 1927 he successfully promoted the idea that the city should allocate park land to be devoted to the cultural icons of all its nationality groups. The Work Projects Administration (WPA) built much of the existing historical landscape, and the federal government contributed heavily to the construction of both the Gardens and the Rockefeller Park.

Over sixty commemorative sculptural pieces were originally placed in the Gardens. Of

The blessing by Bishop John Bura and clergy

these, the more famous include the monumental bronze of Goethe and Schiller, and the statues of Volodymyr the Great, Ivan Franko, and Taras Shevchenko by the internationally renowned Ukrainian cubist sculptor, Alexander Archipenko. The Ukrainian Garden became part of the Cultural Gardens on June 1, 1940 and was developed principally by UZO, the United Ukrainian Organizations of Ohio, with aid of federal and city grants. In 1961, the Ukrainian National Women's League of America commissioned Mykhailo Cheresnowsky to sculpt the statue of Lesya Ukrainka, which was to be added to the Gardens. This statue now stands at the very center of the Garden.

After fifty years, the restored statue of Lesya was rededicated on Sunday, August 28th, during the 64th annual "One World Day Celebration" at the Gardens. One World Day is organized by the Cleveland Cultural Gardens Federation and each year a different Garden is picked as the site of the celebration. This year the Ukrainian Garden was chosen to coincide with the rededication ceremony. The master of ceremonies for the event was Dick Russ, anchor for Channel 3 WKYC-TV. The public were welcomed by Paul Burik, president of the Cleveland Cultural Gardens Federation. Ihor Diaczun, president of the United Ukrainian Organizations of Ohio, spoke about the Ukrainian identity. Bishop John Bura from the Eparchy of St. Josaphat Ukrainian Catholic Cathedral, together with priests from other parishes, presided over the blessing of the newly restored Ukrainka statue.

The ribbon-cutting ceremony was led by

the members of UNWLA Branch 8 during which Ukrainka's poem, "Rondo," was recited by Christina Skabyk. The poem is also inscribed at the base of the statue. Marianna Zajac, president of the Ukrainian National Women's League of America, spoke about the origins of the statue, followed by a presentation on Ukrainka's significance in Ukrainian literature by a history professor, Mary Hovanec, a member of UNWLA, Br. 8. And finally, Ukrainka's famed poem, "Contra Spem Spero," was recited once again by Christina Skabyk.

In closing remarks, the Honorable Congressman, Dennis Kucinich, himself a Clevelander, praised the Ukrainian community for its contribution to Cleveland's rich history. He also said that Ukrainka's statue bears strong resemblance to the Statue of Freedom, also a female, who stands atop of our nation's capital.

(How appropriate, since Ukrainka's fight for freedom rings throughout her poetry.) After the rededication ceremony, Cleveland's Ukrainian Kashtan dancers performed, followed by the Zorya Women's Song Ensemble. Also, the Murphy Irish dancers made a guest appearance.

Mayor of Cleveland, Frank Jackson, kicked off the One World Day celebration by initiating the traditional Parade of Flags in which all nationalities participated. The Honorable Christopher A. Boyko, U.S. District Judge, presided over the Naturalization Ceremony where twenty new citizens from various countries were sworn in as new citizens of the United States. The celebration ended with the singing of the American anthem and of "America the Beautiful."

Marusia Kvit-Flynn

DELAWARE REMEMBERS CHORNOBYL VICTIMS

On April 26, 2011, at noon, an elm tree was planted in West Matson Run Park, Wilmington, Delaware, in memory of the victims of the nuclear accident at Chernobyl. The ceremony was organized by UNWLA Branch 54 in Wilmington, Philadelphia Regional Council.

We began planning the ceremony for the 25th anniversary of the accident in February 2011. We thought it appropriate to remind not only the Ukrainian-American community but also Delaware's local officials and Congressional representatives of the anniversary. We disseminated posters about the ceremony in the community and wrote to Delaware's officials, in particular asking our representatives in Washington to support contributions by the United States for the construction of a new containment structure over the damaged nuclear reactor at Chernobyl, which continues to leak radiation. The United States did indeed pledge the largest amount at the international conference to raise money for the containment structure, held in Kyiv on April 19th. The Chernobyl accident and the whole question of the dangers accompanying the use of nuclear power were once again in the

center of attention due to the tragic nuclear accident that occurred in Japan on March 11th.

Branch member Donna Seningen opened the ceremony by reading an eyewitness account from the book *Final Warning* about the minutes immediately after the nuclear explosion in Chernobyl on April 26, 1986. She then welcomed the clergy, officials, and members of the community. Among them were Rev. Stephen Hutnick, pastor of Sts. Peter and Paul Ukrainian Orthodox Church, Rev. Volodymyr Klanichka, pastor of St. Nicholas Ukrainian Catholic Church, Mayor James A. Baker of Wilmington, Ms. Bonnie Wu, representing Senator Tom Carper, Romain Alexander, Director of Public Parks in Wilmington, and professionals from the Delaware Center for Horticulture who had donated the elm tree and oversaw its planting.

George Pazuniak, a local attorney and president of the Ukrainian American Bar Association, spoke about the lessons of Chernobyl—lessons that must be learned even as the world was witnessing the catastrophe in Fukushima, Japan. Mayor Baker proclaimed April 26, 2011 *Chornobyl Remembrance Day*. In his remarks, the Mayor stressed that nuclear power is necessary, but that the citizens must remain vigilant and demand transparency from their governments.

Donna Seningen read a letter from Delaware Governor Jack Markell to Branch 54,

who wrote: "...I would like to thank you for your continued support of Chernobyl victims in Ukraine ....Today's tree planting in West Matson Run Park will commemorate the tragedy of Chernobyl and bring awareness to the work of the Ukrainian-American community in Delaware."

The tree was planted by Mayor Baker, Fathers Hutnick and Klanichka, and members

of the organizing committee. Fathers Hutnick and Klanichka led the attendees in prayer for the victims of radiation in Ukraine and in Japan. Maria Pazuniak closed the ceremony with a reading of a farewell poem by a Chernobyl survivor to her dead neighbors.

Daria Nowakowska Lissy
Press Secretary

Вітаємо з Ювілеєм!

Невпинно біжить час. Вже коники-цвіркунці співають оду осені. Яка вона прекрасна, багата, золота! А гуси кучкуються, радяться, постійно перелітають з місця на місце, набираючи сил і гартуючи молодь до далекого лету в теплі краї на зимівлю. А золоті грона горобини вкриваються ніжним румянцем і, наповнені соком, замріяно схиляють свої китиці.

Ми, вільні членки СУА колишнього 47- Відділу СУА міста Рочестер Н.Й., щомісяця збираємось на наші сходини-зустрічі в приміщенні Української кредитної спілки, яка надає нам залю безплатно вже другий рік.

Спочатку молимося за здо-ров'я всіх, як присутніх, так і тих, хто не зміг прийти, перебуваючи в старечих домах, або в шпиталі, або під домашньою опікою. Після молитви ділимося відомостями, як ми пережили минулий місяць, новинами, а з вістями з України нас постійно ознайомлює

Лідія Захарків. Кожні сходини для нас є бажані.

Зустріч 11 серпня була особливою.

Вона присвячена Ювілею нашої членки – однієї із засновниць 47-го Відділу СУА і колишньої голови відділу у 1982-1987, 1997-1999 і 2008-2009 рр. (аж до розв'язання відділу) – **Ірини Руснак з нагоди її 90-ліття.**

Тихою радістю світилися наші обличчя, ласкавим поглядом обіймали ми дорогу Ірину, що ввійшла в залю. Ми горді, що серед нас є Людина, яка береже і плекає любов до Бога, Батьківщини та рідного народу все своє життя і є зразком у служінні їм, що утверджує в нашій свідомості, що і на далеких просторах Америки ми завжди лишаємось дітьми України, що тільки в єдності можна досягти того, до чого прагнемо.

Надворі вітерець. Він жартівливо шарпає листочки на деревах, пробуючи, чи готові вони вже опадати. О, ні! Ще не час, – надходить пора золотої осені. То ж і ми, п. Ірино, у цю прекрасну пору зичимо Вам доброго здоров'я, ласки сонця, усмішки

неба, тепла і підтримки від рідних, друзів, знайомих і Божого Благословення на многії і благії літа!

З нагоди Ювілею союзнянки зібрали 200 дол. на фонд «Допомога Бабусям» в Україні.

Люба Білозір-
Баран

Фото Ліді Захарків

Зправа наліво: О. Червінська, А. Сохоцька, Д. Сторожинська, Е. Адамчук, сидить М. Приймак, І. Руснак, М. Лилак, І. Михайлюк, Н. Бабюк, Т. Шутер, Л. Білозір, К. Лялюк і гість К. Щур.

Іванна Тетяна Горчинська

Мов чорна, страшна хмара зависла над нашим вітряним, зимним Чикаго. Сумна вістка, бо дуже несподівано 20-го січня 2011 р. перестало битися серце нашої дорогої посестри Іванни Тетяни Горчинської, яку ми всі називали Донця. В думках сподівалися, що Донця переборе недугу, але так не сталося. Боже Провидіння вибрало для Неї нший шлях.

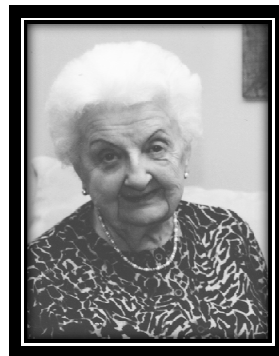
Св. п. Донця народилась у Львові 12-го лютого 1924 р. в родині Ференцевичів. Була глибоко віруючою особою, прикладом високоморальної, щирої, надзвичайно люблячої, доброї людини.

Освіту здобувала спочатку у Львові, але жорстокий, важкий военний час змусив її покинути дорогий рідний край та студії. Вона опинилась на чужині, де познайомилась з майбутнім дорогим чоловіком св. п. Анастасієм Горчинським. У подружжя було двоє синів Андрій і Юрій, яких батьки виховали на зразкових, добрих дітей. Обидва закінчили медичні студії. Великою гордістю і радістю для Донці було одруження синів, а народження онуків було великим щастям. Бабця тішилася їхніми життєвими досягненнями.

Тяжко було відпроваджувати нашу дорогу посестру-союзянку в катедрі св. о. Миколая на вічний спочинок. Тут на думку приходили різні думки і спогади, бо, як звичайно, в обличчі маєстату смерти в думках ставимо питання: чому?

Св. п. Донця була не тільки для союзнок, але для цілої чикагської української громади особою небуденної, унікальної вдачі, відзначалась надзвичайною скромністю, добротою та привітністю. Для неї ніколи не існувало „ні”, а відповідь завжди була: „Добре, я то зроблю”. Ми знали, що хтось то має зробити і той „Хтось” відійшов від нас і залишилась велика пустка, жаль. Відійшла особа незаступима, яка вмiла допомогти в потребі та підтримати і відгукнутись на чуже горе.

Бог обдаровує кожну людину різними здібностями і талантами. Донця багато з них проявила у своїй праці, будучи довголітньою членкою 22-го Відділу СУА. У відді-

лі займала різні пости, які виконувала зріцєво і точно. За її великий відданий творчий вклад праці надано грамоту Почесного членства 22-го Відділу СУА. З нагоди 45-ліття Округи Чикаго Вона була удостоєна звання Почесного членства Округи. За приналежність до СУА понад 50 років Донця отримала золоту відзнаку організації. Крім грамот СУА, Покійна отримала різні інші грамоти та відзначення, бо належала до багатьох організацій, товариств та хору. Цікавилась та приймала дуже активну участь у суспільно-громадському житті та журилась ситуацією в Україні.

Під час похоронної відправи було багато прощальних промов, бо всі хотіли хоч останній раз висловити те, на що Покійна собі заслужила. Кожен, хто прощав св. п. Донцю, і кожен з присутніх хотів ще раз глянути на її зимне обличчя, а одночасно, таке лагідне, спокійне, товариське. Ціла українська громада була присутня і чужинці також.

Покійна залишила у смутку синів з дружинами, онуків, ближчу і дальшу родину, приятелів, друзів та нас – посестер-союзнок. Родині висловлюємо найщиріші співчуття.

Дорога наша посестро Донцю, запевняю Тебе, що назавжди залишиться про Тебе незабутня пам'ять і спогад, як про особу благородної вдачі. Посилаємо Тобі нашу сердечну товариську любов та в'язанку щирих молитов. Нехай гостинна американська земля буде Тобі легкою перинкою навiки. Хай милосердний Господь Бог прийме Тебе до Себе і відкриє Тобі Своє Царство Небесне. Вічна Тобі пам'ять!

*Любомира Калін,
голова Округної Управи Чикаго.*

Шана Великій Людині

22 травня 2011 р. після затяжної хвороби перестало битися серце

Любомири Говенко

– відомої громадської діячки, доброї працюючої людини, Почесної членки Союзу українок України, Почесної голови Івано-Франківської обласної організації СУ, відданої дочки України, якій до кінця свого життя служила, як могла, бо довелось служити їй та оберігати її рідну мову в тяжкі часи більшовизму та русифікації.

Я мала честь працювати поруч з нею 22 роки в кабінеті української мови та літератури І.-Франківського інституту удосконалення кваліфікації вчителів. Працювати з нею було нелегко, але кожної хвилини хотілося її наслідувати, удосконалюватись, бо сірості вона не терпіла. З її думкою рахувалися, навколо неї групувалися кращі словесники області, які розуміли свою наставницю з півслова, з погляду, і, навіть, маючи одну годину української мови в тиждень, вміло проводила в школах свята рідної мови, її учні посідали кращі місця на олімпіадах.

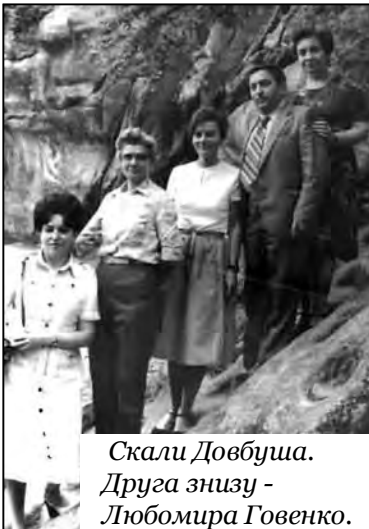
В час відновлення Української Держави разом з вчителями творила Товариства рідної мови ім. Т. Шевченка. Разом з нею та Олею Максимонько я їздила у військовій частині навчати наших вояків української мови. Вона була активною учасницею відродження жіночого руху в Україні, багаторічною головою Союзу українок Івано-Франківщини, організатором Другого світового конгресу Союзу українок (6-12 липня 1994 р.) Конгрес показав силу українського зорганізованого жіноцтва, які з'їхалися з усіх континентів світу з творчими ідеями і практичним втіленням утвердження молоді Незалежної Держави.

Любомира-Текля Говенко прийшла у цей світ у 1927 р. в селі Малі Чорнокіні Чортківського району на Тернопільщині. Завжди завдячувала батькам всебічним вихованням, яке вони дали своїм чотирьом

дітям. Навчалася в Чортківській гімназії «Рідна школа» ім. Маркіяна Шашкевича. Здобула освіту філолога в Чернівецькому університеті і все своє життя залишалася вірною своєму покликанню на посаді вчительки, заступника директора школи, завідувачки кабінету української мови Івано-Франківського ІУКВ.

Досягнувши пенсійного віку, активно зайнялася суспільною роботою, на прохання єпископа Софрона Дмитерка переклала текст Святої Літургії на українську мову, створила шкільні навчальні програми з основ християнської етики.

Її безкорислива праця була поцінована громадськістю, державною та церковною владою. Звання «Відмінник народної освіти», медаль А. Макаренка, численні грамоти і подяки, відзнака до 100-річчя С. Бандери, якою покійна особливо дорожила. А понад все – усвідомлення потрібності своєї праці, вкладеної у розбудову Незалежної України, – ось та найбільша нагорода, отримана нею за життя. Бог і Україна – найвищі цінності, які Л. Говенко ніколи не зрадила. Вона ділилася щедрістю своєї душі з рідними і близькими – сестрами Євгенією і Ярославою та братом Святославом та їх сім'ями. Тому доземний уклін отримує від

Скали Довбуша.
Друга знизу -
Любомира Говенко.

дітей і внуків, для яких була строгим наставником, доброю тетою, хресною мамою. А ще була вірною подругою для Люби Сорохтей, щирим порадиником для посестер з Івано-Франківського обласного відділу Союзу українок.

Будучи важко хворою, протягом останніх років проживала з рідними у Чорткові. Похоронена в м. Комарно Городецького району на Львівщині.

В смутку і задумі, глибокій пошані разом з союзнянками СУ схилимо голови перед високодостоюною посестрою Любомирою Говенко і в молитві до Всевишнього запалімо свічку – символ вічності, пам'яті і любові.

Оксана Шараневич,
33-ій Відділ СУА.

THE GENERIC MEDICATION DILEMMA

by Ihor Magun, MD, FACP

Today, generic medications occupy more medicine cabinets than ever before. Insurance companies prefer them over the so-called name brands. In fact, some require failure on generic medication before covering a more costly brand-name alternative. Is this just a cost-saving tactic or are generic medications just as effective and high in quality?

For a medication to be labeled “generic,” the active ingredient must be chemically identical to the brand-name medication in dosage form, strength, and route of administration. There may be, however, up to twenty-five percent variation in bio-equivalence, which gives some leeway to how the generic medication works as compared with the name brand. The trademark law in the United States requires generic medications to have a completely different look—hence the presence of different colors, flavors, sizes as well as combinations of inactive ingredients.

It has been estimated that the cost of bringing to market an innovative product may be as much as \$800 million dollars. The patent provides the funds to develop this new drug as well as generates money to offset the cost of other produced medications that are not profitable. In the United States, drug patents are good for twenty years, but the clock starts ticking even before the clinical trials begin, so the term of an average patent is 7-12 years.

One reason that the generic manufacturers are able to produce less expensive products is precisely because they did not spend any money in the development of a new medication. When the patent on a brand-name drug expires, multiple generic medication companies are able to manufacture the product. This leads to competition and drives the cost of the medication down.

So what are some possible downsides to generic medications? The twenty-five percent variation in bio-equivalence mentioned above may make a difference in some patients. Identification of tablets, which can change from

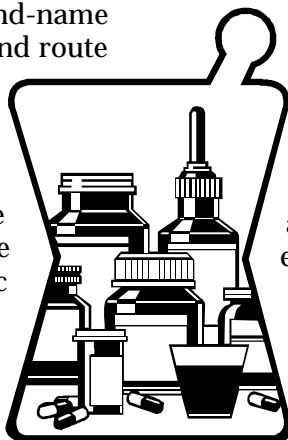
prescription to prescription based on different suppliers, can be confusing to elderly patients. They may already be taking several medications and can easily identify them by their characteristic form, when all of a sudden this form changes. Some medications that affect blood levels, such as blood thinners and thyroid medicine, may necessitate additional blood testing to verify therapeutic levels. Brand-name medications may require less frequent blood testing.

What are the benefits of generic medications? The above-mentioned facts may play no role in the treatment regimen, and the choice of a generic drug might be therefore perfectly appropriate. The price difference may be substantial, and the savings can be tremendous, especially with chronic daily dosing.

What is the take-home message? Talk to your physician, who can recommend the best option. Frequently, discount cards are available—if not from your physician, then online or, at times, they may already be in the pharmacy computer system. Some insurance companies cover expensive brand-name prescriptions but only a specific product in a specific drug class. Request a booklet or print out a list and bring it to your physician. It will help you get the best medication at the best price.

For short-term use, if the brand-name product is better, go for it. You deserve to feel better faster, even if it costs a bit more. Shop around by calling several pharmacies. You can speak to a pharmacy technician, who will be able to advise you on the cost and other options. I find that prices (outside of insurance restrictions) can vary even in a chain pharmacy within a small geographic area.

Finally, take advantage of non-insurance plans that provide medications for about fifteen cents a tablet. It is quite a bargain when you think about the fact that it took so many millions of dollars to produce. Such medication will make you feel better not only physically but also mentally—for getting your money’s worth.

ДОПОМОГА БАБУСЯМ В УКРАЇНІ

З нагоди дев'яноста уродин Ірини Руснак, співосновниці та довголітньої голови колишнього 47-го Відділу СУА складаємо 200 дол. Ювілятці бажаємо кріпкого здоров'я на довгі літа. Членки колишнього 47-го Відділу СУА в Рочестері, Н.Й.

З подякою моїм посестрам-союзнякам колишнього 47-го Відділу СУА за чудове відзначення моїх 90-літніх уродин, пересилаю 200 дол. Ірина Руснак.

В пам'ять нашої улюбленої і незабутньої Мами, Бабці і Прабабці **бл. п. Олени (Галі) з Годованських Сиротюк** складаємо 200 дол. Євген і Стефа Сиротюки з дітьми і внучками.

В пам'ять **бл.п. Теофілі й бл.п. Богдана Артимишинів** пересилаю пожертву в сумі 100 дол. Тетяна Артимишин-Данилів.

ФОНД ЧОРНОБИЛЯ

З похорону бл.п. П. Мельника, з подання його мами п. Олі Мельник поступило 155 дол. через 33 Відділ СУА ім. Лесі Українки: 50 дол Mrs. Maria Mudrak, 30 дол. Mrs. Olga Demyanczuk, 25 дол. Mr. & Mrs. Demyanczuk, по 20 дол. Elizabeth Kawac and Mrs. Luba Medweduk; 10 дол. Mr. & Mrs. Antoniwi.

ДОПОМОГА СИРОТАМ В УКРАЇНІ

У світлу пам'ять дорогої, недавно спочилої **Орисі з Дзюбінів Мандич** по 100 дол. пожертвували: Володимир і Уляна Зінич, Любимир і Таня Велички, Богдан і Рашел Дзюбіни та Богдан і Галина Титли. Вічна їй пам'ять!

В пам'ять **бл.п.Теофілі й бл.п. Богдана Артимишинів** пересилаю пожертву в сумі 100 дол. Тетяна Артимишин-Данилів.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Віри Ціропалович**, колишньої членки 106-го Відділу СУА в Гартфорді, членки відділу складають 75 дол. Рідним висловлюємо щире співчуття.

З вдячністю і пошаною, Ірина Рудик, референтка СО СУА.

ПРЕСОВИЙ ФОНД ЖУРНАЛУ «НАШЕ ЖИТТЯ»

At the 2011 Seniors Conference held at Soyuzivka, it was decided to contribute \$100 to the UNWLA publication "Our Life." Many of the attendees are members of the UNWLA and are happy to contribute. We congratulate the editors of the magazine for their dedication. The magazine is informative . . . and is appreciated by all members.

150 дол. в пам'ять **бл. п. Стефанії Квасовської**. Колишні членки 70-го Відділу СУА.

100 дол. Євдокія Ткачук, членка 90-го Відділу СУА, Філядельфія.

50 дол. Ірина Руснак, Почесна членка СУА, з вдячністю Ромі Шуган за переслану їй Конвенційну книжку.

50 дол. Ольга Курилас, членка 78-го Відділу СУА у Вашингтоні, з подякою д-р Марти Богачевській-Хом'як за дарунок книги „Мілена Рудницька”.

\$50 in memory of my Mother Maria Sypniak. Bohdan Sypniak.

Додаток. У жовтневому числі журналу поміщено даток 150 дол. від Мири Волошин та Євгенії Новаківської. Слід додати: „В пам'ять **бл. п. Оксани Бак-Бойчук**”.

Щедрим жертводавцям щиро дякуємо!

ФОНД ОЛЕНИ ЛОТОЦЬКОЇ

Замість квітів на могилу нашої членки **бл. п. Марії Валастро** 99-ий Відділ СУА пересилає 50 дол. на Фонд Олени Лотоцької. Синові та родині висловлюємо глибокі співчуття.

FEDERAL CIVILIAN, POSTAL AND MILITARY PERSONNEL!

WE APPEAL TO YOU TO DESIGNATE YOUR
COMBINED FEDERAL CAMPAIGN (CFC)
CONTRIBUTIONS TO THE
**UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE
OF AMERICA, INC. !**

CFC #10325

The mission of the CFC is to promote and support philanthropy through a program that is employee focused, cost-efficient, and effective in providing all federal employees the opportunity to improve the quality of life. Pledges can be made during the campaign season (September 1st to December 15th).

Founded in 1925, the UNWLA is an all-volunteer organization uniting women of Ukrainian descent and championing Ukraine's cultural heritage and providing humanitarian aid to the elderly, infirm, and the disadvantaged children in Ukraine and its diaspora.

RECENT AND PLANNED PROJECTS:

- ❖ PARTNERSHIP WITH *DOCTORS COLLABORATING TO HELP CHILDREN & SHRINERS' HOSPITAL TO UPGRADE PEDIATRIC BURN CARE IN WESTERN UKRAINE,*
- ❖ PROPOSED GENDER/WOMEN'S STUDIES LECTURESHIP AT UKRAINIAN CATHOLIC UNIVERSITY IN LVIV,
- ❖ SUPPORT OF TEN NURSING HOMES IN UKRAINE,
- ❖ ORPHANS' AND GRANDMOTHERS' FUND,
- ❖ PUBLICATION OF WOMEN'S BILINGUAL MAGAZINE "OUR LIFE,"
- ❖ SPONSORSHIP OF CULTURAL EVENTS THROUGHOUT U.S.A. DIASPORA COMMUNITIES, ETC.

FOR FURTHER INFORMATION, PLEASE SEE OUR WEBSITE --WWW.UNWLA.ORG

TO ALL PAST DONORS, *WE THANK YOU FOR YOUR CONTINUED SUPPORT !*
Your contributions are making a difference in the lives of many !

ПОЖЕРТВИ ЗА ТРАВЕНЬ 2011

НА ТРИВАЛИЙ ФОНД

На тривалий фонд ім. **Володимира і Олени Шиприкевичів** зложено 50,000 дол. З спадку Олени Шиприкевич.

На тривалий фонд ім. 67-го Відділу СУА у пам'ять **бл. п. д-р. Мирослава Зелика** складаємо 200 дол. Марія К. Захаріясевиц.

ДАТКИ

3,000 дол. Орест Шуль;

1,250 дол. д-р Володимир і Анна Рак;

1,100 дол. Johnson & Johnson Family of Companies matching Зоряна Гафткович і Микола Дармохвал.

по 1,000 дол. Марія Тершаковець і Роман Гавриляк, Євген Бачинський, Український Історичний і Освітницький Центр міста Нью Джерзі, Мирон і Маріянна Заяць.

по 500 дол. J.P. Morgan & Chase matching Віра Панчак, Pfizer Foundation matching Вячеслав Цегенко.

300 дол. Ольга Чипак.

250 дол. AXA Foundation matching Justin Makarewycz.

200 дол. Стефанія Семущак.

по 100 дол. Амбасадор Леонід Кожара Член парламента, Анна Забродська, д-р. Лев і Арета Добрянські.

по 50 дол. Анна Заброцька, Іван і Наталія Коропецькі, Наталія Луців, Володимир Коваль, Тетяна і Борис Карпенко, Павло і Люба Міхалевич, Наталія Бобак, Стефан Танасійчук, д-р. Софія Андріяшук, Віра Корсунь, Христина Ференцевич, Богдан Сипняк, Валентина Глук, Ольга Городецька, Люба Шевченко, Лідія Козак, Григорій Давид, Стефан і Володимира Сливоцькі, Наталія Коваль, Daniel Albizati.

по 30 дол. Лідія Захарків, Дарія Рекуча, Наталія Леочко, Ніна Загнійна, Michael Skweir Jr. Ніколас Родовські, Ліса Басараб, Юрій Слиж ; **26 дол.** Роман Бегей.

по 25 дол. Олександр Михалик, Микола і Стефанія Кіс, Мауріс Галич, George & Dawn Bazarko, Анна Поліщук, Анастасія Гірняк, Джеймс Федерко, Любомира Сілецька, Марія Лозинська, Christine M. Sanzone, Ілля Шевчук, Барбара Пірсон, Ірене Новак, Волтер Батіг, Олег Рослутко. Алекс Качмар,

Петро Гурскі, Петро і Надія Гованські, Лідія Завадович, Стефан Плеч, Микола Стасів, д-р Лев і Арета Добрянські, Віра Обущак, Адам і Марта Гапій, Зорянна Ключас, Зіна Сміт.

по 20 дол. Василь і Ірена Іванчишин, Богдан Казанівський, Іра Лісікевич, Ніна Орел, Марія Павельчак, Ірене Коваль, Марія і Вадим Ярошенки, Марія Думенко, Роман Радавець, Ярослав і Лариса Щеглова, Ірена Гунче, Василь Микитин.

по 10 дол. Helen Craton, Роман Трояновскі, Leopolda Saveskie, Harry & Emilia Swiatkiwsky, Стефанія Волчок, Ольга Орчик, Марія Белбак, Володимир Котовіч, Олена Стахнів, Гедвік Дяченко, Оксана Ткачук, Майкл Гертз.

по 5 дол. Марія Столяр, Анна Матковська.

1 дол. Петро Грицак.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА РОЗБУДОВУ МУЗЕЮ

У пам'ять **бл. п. Таїси Турянської** складаємо 150 дол. на Український Музей. Тарас і Ольга Гунчаки.

У пам'ять **бл. п. Таїси Турянської** складаємо 150 дол. на Український Музей. Д-р. Лев і Арета Добрянські.

У пам'ять **бл. п. Андрія Шох** складаємо 150 дол. на Український Музей. Д-р Лев і Арета Добрянські

У пам'ять **бл. п. Надії Непрель** складає 100 дол. на Український Музей. Маріянна Заяць.

У пам'ять **бл. п. Надії Непрель** складає 100 дол. на Український Музей. Оксана Крушельницька.

У пам'ять **бл. п. Надії Непрель** складаємо 50 дол. на Український Музей. Родина Рідких.

У пам'ять **бл. п. Надії Непрель** складає 100 дол. на Український Музей. Дарія Байко.

In memory of **Olga Ilkiw** we are donating \$25.00 to The Ukrainian Museum. Jan and Armand Fama.

У пам'ять **бл. п. Івана Микитина** який упокоївся 3-го травня 2011 складаю 50 дол. на Український Музей Юліян і Яра Гелбіг.

У пам'ять **бл. п. Неллі Винарської** складає 333 дол. на Український Музей. GlaxoSmithkline Foundation matching Daniel Wynarsky.

У пам'ять **бл. п. Неллі Винарської** складає 334 дол. на Український Музей. The Boeing Company matching Andrew Wynarsky.

У пам'ять **бл. п. Марії Боднар** складає 50 дол. на Український Музей. Дарія Бекесевич.
In memory of **Mrs. Eva Pankow**, I am donating \$50.00 to The Ukrainian Museum. Carolyn Budziszewski.

ПОЖЕРТВИ ЗА ЧЕРВЕНЬ 2011

На Меморіальний Фонд ім. Марії Савицької, в пам'ять **бл. п. Марії Савицької** складаємо 1,250 дол. Юрій Савицький і Марія Менендес (matching Moody Foundation)

НА ТРИВАЛИЙ ФОНД

На тривалий фонд ім. 67-го Відділу СУА у пам'ять **бл. п. Марії Дзіковської**, з дому Гаврилюк, мами голови 67-го Відділу СУА, Ірени Бучковської складаємо: 100 дол. від 67-го Відділу СУА; 100 дол. від Марти Шиприкевич; 50 дол. від Лариси Заїки.

ДАТКИ

по 1,000 дол. ODUM Youth Organization, Олександр Непрель.
500 дол. 62 відділ СУА.
250 дол. Теодозій Коласа;
по 100 дол. Association of Seniors UNA, Inc., Романа Дигдало.
50 дол. Зірка Кларк.
35 дол. Олег і Мая Грегорет;
по 25 дол. Юрій Фізер, Марія Слободян.
9 дол. Марко М. Захарчук.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА РОЗБУДОВУ МУЗЕЮ

В пам'ять **бл. п. Володимира Гембари** жертвуємо 500 дол. на Український Музей через 83-ій Відділ СУА. Анна і Володимир Сафян.

У пам'ять **бл. п. Марії Савицької** складаю 200 дол. на Український Музей. Богдан Федун.

В пам'ять **бл. п. Стефанії Годованець**, сестри Володимира Білянюка складаю 50 дол. на Український Музей в Нью Йорку. Ірена Вербицька.

ПОЖЕРТВИ ЗА ЛИПЕНЬ 2011

ДАТКИ

по 500 дол. зі спадку Дарія Кузик, 12 Відділ СУА.
425 дол. Зоряна Гафткович і Микола Дармохвал.
250 дол. Ярослав і Віра Криштальські.
100 дол. Association of Seniors, UNA, Inc.;
25 дол. - Марія Куліш.
20 дол. - Іван Гусак.
по 10 дол. - Павлина Нознік, Ярина Белий.
5 дол. - Євстахій Ярош.

З НАГОДИ

З нагоди вінчання **Віри Воловодюк і Джефа Ходакевича** на їхнє бажання пересилаємо 500 дол. на потреби Українського Музею. Володимир і Катерина Воловодюки.

З нагоди вінчання **Віри і Джефа** складаю 300 дол. на Український Музей. Ігор Шевчук.

З нагоди 80-их уродин **Олі Посполитої** складаємо 550 дол. на потреби Музею. Орест, Ірена, Дана і Грег Дубно, Люба Дубно, Ірена, Ярмо Гладкі; Роксоляна, Лярі, Марко і Стефця Гордон.

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА РОЗБУДОВУ МУЗЕЮ

У пам'ять **бл. п. Ніни Гайдич** складає 50 дол. на Український Музей. Лідія Лещук.

У пам'ять **бл. п. Христофора Баксера** складаю 50 дол. на Український Музей. Оксана Стеранка.

У пам'ять **бл. п. Христофора Баксера** складаємо 100 дол. на Український Музей. Тарас і Ольга Гунчаки.

У пам'ять **бл. п. Христофора Баксера** складаємо 200 дол. на Український Музей. Зоряна Гафткович і Микола Дармохвал.

У пам'ять **бл. п. Христофора Баксера** складаємо 100 дол. на Український Музей. Мирон і Ольга Гнатейки.

У пам'ять **бл. п. Христофора Баксера** складаємо 50 дол. на Український Музей. Ірена і Юліян Охримовичі.

У пам'ять **бл. п. Івана Скоратко** складаю 50 дол. на Український Музей. Аврелія Граб.

У пам'ять **бл. п. Марії Галамай** складаю 50 дол. на Український Музей. Аврелія Граб.

У пам'ять **св.п. д-ра. Тараса Новосівського** складаю 100 дол. на Український Музей. Ірена О. Новосівська.

У пам'ять **бл. п. Тані Терпиляк**, внучки нашої членки Люби Дармохвал складаємо 25 дол. на Український Музей. 12 відділ СУА.

У пам'ять дорогої товаришки студій в Німеччині **бл. п. Доди Максимчук-Кекіш** складаємо 50 дол. на Український Музей. Доні Тосці наші щирі співчуття. Ярослава Слиж і Ярослав Панчуки.

У пам'ять **бл. п. Марії Мотиль** складаю 25 дол. на Український Музей. Богдан Барабаш.

In memory of **Mrs. Mary Whalon**, I am donating \$50.00 to The Ukrainian Museum. Grant Kokoszka.

Щиро дякуємо за підтримку!

Управа і адміністрація УМ

Ріс собі великий - великий гриб, а на ньому сиділа - тільки подумайте - велика товста жаба.

— Боже мій, який гарячий день! — нарікала жаба. — Де б то знайти тінистий затишок, щоб сховатися від сонця та спеки!

Близько ніде не було тіні. Але заглянула жаба під гриб — а там тінь. Спочила на землю та й розсілася під грибом. Деякий час лупала очима, поки не заснула.

— Кап-кап-кап! — закапав знечев'я дощик. Він падав на гриб, лопотів і шумів, але жаба нічого не чула. Вона була суха і спала смачненько.

— Цвір-цвір-цвірінь! — почувся жалісний голосок горобчика. — Ой, лишенько, я вже зовсім промок! Коли б знайти десь сухенький куточок! Цвір-цвір!

Раптом горобчик побачив гриб: — О, чудовий захист! І стрілою пустився до гриба. А, тут уже пані жаба! Чи пустить вона мене до себе? — подумав горобчик.

— Добрий день, дорога пані жабо! — промовив тоненьким і солодким голосом. — Чи не знайдеться трішки місця і для мене під вашим грибом?

Я вже зовсім промок — боюся, що застуджуся.

Але відповіді не було. Горобчик глянув уважніше і побачив, що жаба міцно спить. Поскакав на другий бік гриба і там сховався.

— Гуп-гуп-гуп! — загупали чиїсь ноги. Це біг якийсь чоловік — він промок і втік від дощу. Його велика нога мало не наступила на гриб, але він впору глянув униз. На нього дивився маленький горобчик, але не втік, а жаба не перестала спати. Чоловік засміявся.

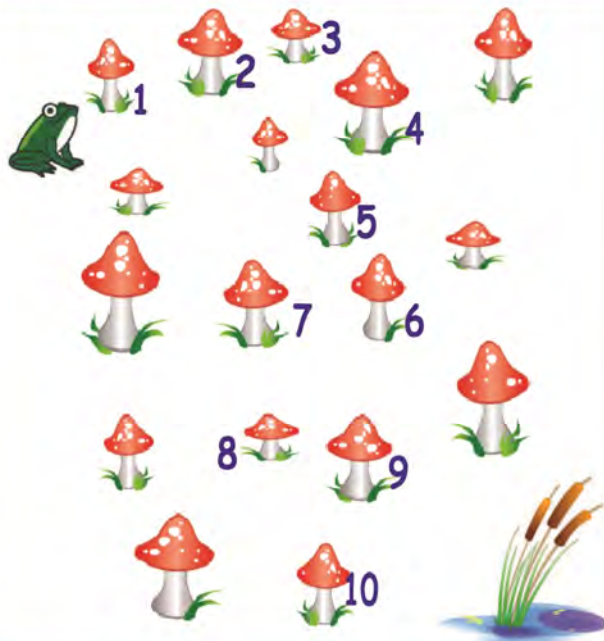
— От, розумні створіння! Які маленькі, а зуміли знайти собі захист! На другий раз, як ітима дощ, то й я зроблю собі щось таке, як гриб. І вже не промокну!

Отакий був початок першої парасолі.

Story by Rolyanuk (R. Zavadovych), first appeared Nov 1957 in "VESELKA", a children's magazine, published by Ukrainian National Association (UNA). Illustration by Kristine A. Izak, UNWLA, Inc. member-at-large.

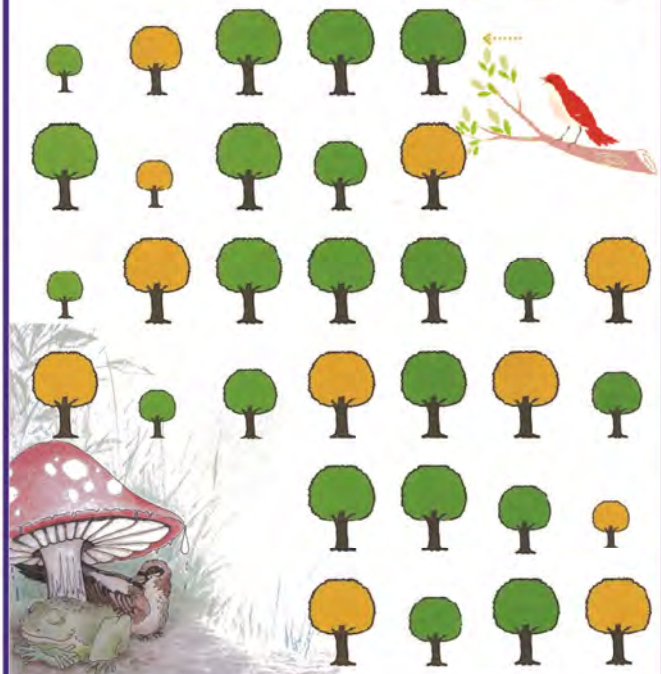
Вмієш числити від 1 до 10? Як так, то скоренько покажи жабі доріжку до ставочку, ану 1- 2- ... а як далі?

Обведи кружком ту парасольку, котра: 1. фіолетна і жовта, 2. має жовту ручку й 3. велика.

Чи знаєш як зветься гриб в червоній шапці? М_Х_М_Р

А може ти вмієш числити аж до 21, то получи цяпки від 1 до 21. Що ти нарисував/ла? Як ми зветься цю річ?

Покажи горобчикові стежку через ліс до жабиного гриба. (Підкажу: треба летіти попри великі зелені дерева.)

ІНДИК ВАШОМУ СТОЛУ НА ДЕНЬ ПОДЯКИ

ІНДИЧКА, ФАРШИРОВАНА ГРИБАМИ І ГОРІХАМИ

**1 тушка,
2 цибулини,
½ фунта шампінйонів,
1 пучок петрушки,
3 ст. л. панірувальних сухарів,
½ фунта шинки або бекону,
3 ст. л. подрібнених волоських
горіхів,
¾ склянки червоного сухого вина,
сіль, перець.**

Індичку натерти сіллю, перцем і залишити. Тим часом приготувати начинку: півкільця цибулі обсмажити в олії, додати порізані гриби і смажити ще 10 хв. Охолодити. Шинку або бекон порізати соломкою, додати обсмажені гриби, вино, сухарі, горіхи, січену зелень петрушки, посолити, поперчити і ретельно перемішати. Готову начинку покласти в холодильник на 20-30 хв. Через шийний отвір нафарширувати індичку, скріпити дерев'яними шпажками, покласти у змащену форму грудкою донизу і запікати 3 години при t 180°C, періодично поливаючи соком, що виділяється. (Через 1,5 години індичку перевернути спинкою донизу).

ІНДИК ПЕЧЕНИЙ З ПОМАРАНЧАМИ

**1 тушка,
5-6 помаранч,
4 ст. л. коньяку, сіль, перець.**

Помаранчі помити, натерти з них цедру, а м'якоть розібрати і почистити від плівок. Індика помити, підсушити, натерти зовні і всередині сіллю, перцем і помаранчевою цедрою. Кусочки помаранчів полити коньяком і нафарширувати ними індика. Запікати при t 375°F, періодично поливаючи соком, що виділяється.

**УВАГА! ЧАС ЗАПІКАННЯ ІНДИКА З
РОЗРАХУНКУ 20 ХВ. НА ОДИН ФУНТ ВАГИ.**

ІНДИЧА ГРУДИНКА З НАЧИНКОЮ

**Індича грудинка,
¼ фунта тертого сиру,
¾ фунта яловичини,
кріп, олія, перець, сіль.**

Грудинку розрізати так, щоб вийшов шар товщиною 1,5 см, посолити, поперчити. Яловичину порізати маленькими кусочками, приправити і обсмажити в олії. На грудинку викласти тертий сир, обсмажену яловичину, гілочки кропу, згорнути рулетом, перев'язати і запікати в печі при t 375°F 1,5 год.

ІНДИК, ФАРШИРОВАННИЙ ЯБЛУКАМИ

**Тушка індика,
олія,
5-6 яблук.**

Для маринаду:

**1 помаранча,
1 цитрина,
1 велика цибуля,
3 зубки часнику,
2 лаврових листки,
1 ч.л. перцю горошком
сіль**

Замочити індика в маринаді на кілька годин (краще на ніч). Вийняти з маринаду, витерти насухо і начинити яблуками. Птицю покласти в глибоку форму, рясно полити олією і пекти в помірно нагрітій печі. Якщо грудка зарум'яниться занадто швидко, її слід прикрити алюмінієвим папером. Перед подачею на стіл м'ясо скропити соком, який утворився при запіканні індика.

СОУС ЖУРАВЛИНИЙ (CRANBERRY)

Три горнятка свіжих ягід журавлини, ½ горнятка цукру, 1 ст. л. помаранчевої цедри, ½ горнятка води. Все разом розварити на помірному вогні, помішуючи, до однорідної маси. Охолодити, подавати з печеним індіком.

Подала Зоряна Слесіцька.

MASHA ARCHER

extraordinary jewelry

'maria muchin'

Now Available for Purchase Online
A unique and exclusive selection of
Masha Archer Art to Wear
Limited quantities per item
Visit www.masha.org/purchase

Available at select Saks Fifth Avenue locations nationwide and...

Ukrainian Museum Gift Store
New York, NY
212.228.0110

La Perlelle
Sarasota, FL
941.388.2458

San Francisco Opera Shop
San Francisco, CA
415.861.4008

Ritz-Carlton Hotel Gallery
Naples, FL
239.598.3300

Ritz-Carlton Hotel Gallery
San Francisco, CA
415.296.7465

Mariinsky Theatre Gift Shop
Teatralnaya Square
St Petersburg, 190000

Available for purchase now at Blurb Books Online

visit www.masha.org for more venues and trunk show updates

san francisco • 415.861.8157
www.masha.org • masha@masha.org

THE NATIONAL BOARD OF THE UKRAINIAN NATIONAL WOMEN'S LEAGUE OF AMERICA, INC.

HONORARY PRESIDENTS

Anna Krawczuk, Iryna Kurowyckyj
Marianna Zajac – President

EXECUTIVE COMMITTEE

Ulana Zinych — 1-st Vice President
Anna Macielinski — 2nd VP - Membership
Sophia Hewryk — 3rd VP - Culture
Lidia Bilous — 4th VP - Public Relations
Olha Kuzyszyn — Press Secretary
Daria Drozdovska — Corresponding Secretary
Nadia Cwiach — Treasurer
Roma Shuhan — Financial Secretary
Vera N.Kushnir — Member-at-Large
Mariya Andriyovych — Member-at-Large

STANDING COMMITTEES

Irena Rudyk — Social Welfare Chair
Sviatoslava Goy-Strom — Education Chair
Roksolana Misilo — Arts and Museum Chair
Maria Polanskyj — Scholarship/Student Sponsorship Program Chair
Olha Drozdowycz — Archives Chair
Martha Pelensky — Ecology/Women's Health Chair
Roxolana Yarymowych — Member-at-Large Chair
Zoriana Haftkowszc — Website Chair

REGIONAL COUNCILS

Lydia Jachnycky — Detroit
Iryna Buczkowski — Philadelphia
Halyna Romanyshyn — New York City
Zinnia Dzus-DeBole — New York North
Olha M. Lukiw — New Jersey
Iwanna Shkarupa — Ohio
Lubomyra Kalin — Chicago
Zoryana Mishtal — New England
Maria Cade — New York Central
Orysia Nazar Zinycz — Acting Liaison for Branches-at-Large

AUDITING COMMITTEE

Oxana Farion — Chair
Jaroslava Mulyk — Member
Renata Zajac — Member
Maria Tomorug — Alternate
Tatiana Rishko — Alternate
Oksana Skypakewych Xenos — Parliamentarian
Lidia Slysh — Ukrainian-language editor of *Our Life*
Olesia Wallo — English-language editor

КАНЦЕЛЯРІЯ СУА /
UNWLA INC, HEADQUARTERS:
203 Second Ave., New York, NY 10003
Tel.:(212) 533-4646 • Fax:(212) 533-5237
office@unwla.org

[Website: www.unwla.org](http://www.unwla.org)

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ /
THE UKRAINIAN MUSEUM
222 East 6th Street, New York, NY 10003
(212)228-0110 Fax (212)228-1947
E-mail: info@ukrainianmuseum.org
Website:www.ukrainianmuseum.org

Periodicals Postage Paid at New York, NY and at
Additional mailing offices (USPS 414-660).

*"Взори вишивок домашнього промислу на Буковині". Надіслала Оरися Зінч.
Examples of cottage industry embroidery from Bukovyna.
Contributed by Orysia Zyncz.*